

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 90—
za pol leta „ „ 45—
za četrt leta „ „ 22 50
za en mesec „ „ 7 50

za inozemstvo:
celoletno „ „ Din. 150—
mesечно „ „ „ 12 50

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ „ Din. 10—
v inozemstvu „ „ „ 20—

Posamna štev. 50 par.

SLOVENEČ

Cene inseratom:
Enostopna pettina vrsta mali
oglas po K 4— in K 6—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dnevi po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirani se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797

vsem prijateljem

uredništvo in upravništvo

Ob vstopu v petdeset-letnico.

To leto poteče 50 let, odkar izhaja »Slovenec«. Koliko politične in kulturne zgodovine slovenstva je med tem preteklo v vedni in živi zvezi z našim listom, ki je neizčrpen zaklad za zgodovinarja slovenskega naroda! Ko se je na političnem obzorju bivše avstrijske monarhije začel obrisovati z vedno večjo ostrostjo oblak nemškega centralističnega liberalizma in metati svojo senco tudi na našo domovino, je l. 1873. izšla prva številka »Slovenca« s programom, ki je v okviru tedanje države začrtal neizpremenljive smernice krščanskemu slovenskemu ljudstvu: politično zedinjenje vsega slovenskega naroda z »upravno skupščino« v Ljubljani, izvedbo popolne narodne enakopravnosti v celi državi in versko šolo.

V letih 1870/80 se boj za ta načela razširi in dobiva konkretnije oblike. Že leta 1878., ko se pojavi prvič balkansko-slovanski problem, kaže »Slovenec« na Andrassyja, očeta dualizma, kot vir vsega zla v državi. Napada njegovo turkofilno politiko, vsled katere je Avstrija po uspehih Rusije na balkanskih bojiščih po nalogu protislovanskih veselel mestu osvoboditelja prevzela med Jugoslovani vlogo žandarja. Pozneje pokaže »Slovenec« na Bismarcka in l. 1884. naglašja, kako Bismarckova politika, ki si počasi osvoji popolnoma tudi Avstrijo, sloni na nasilju in izreče preroške besede, da »se ne ve, ali ne pride čas, ko razpade, kar je nemški imperializem s krvjo in železom zvezal«. Vzporedno s tem se v vseh teh desetletjih naš list drži ideje vzajemnosti slovanskih narodov in dosledno z vso toploto poveljuje veliki ruski narod. Z navdušenjem spremlja borbo Čehov za svoje svobode na severu, borbo Srbov, Črnogorcev in Bolgarov na jugu.

V letih 1880/90 stoji »Slovenec« v bojni fronti v najhujšem ognju zoper nemški nacionalizem, nemškutarstvo doma in zoper pogubno lažnaprednjaštvo med Slovenci samimi. Kakor bodri koroške, primorske in štajerske Slovence ter jim prinaša pomoč v njihovih bojih, tako doma neprestano pozivlja na notranjo edinost, žigosa liberalizem kot tuj produkt in opozarja na škodo, ki jo povzročajo narodu možje, kateri so to cvetko na naša tla presadili.

Prihodnje desetletje se boj za notranjo solidarnost, proti protikrščanskim načelom v javnem življenju razvije do vrhunca. Pojavi se tudi vedno ostreje socialno vprašanje, najprej v obliki boja za emancipacijo slovenskega kmeta iz rok domačega oderuštva, potem v obliki borbe za stanovsko združevanje delavstva proti izkoriščanju kapitala.

Leta 1900. do danes pa značijo politično koncentracijo vseh naših sil, pozitivne

tvoriteljno delo, osnovanje ljudske stranke, boj za prevlado ljudstva v državi in deželi, demokratizacijo javnega življenja pod vodstvom naše stranke, »Slovenec« pa ima zaznamovati dni najostreje borbe za te vzore, časih zelo hudo, vedno pa s poštenim in najidealnejšim namenom. Kar se tiče države, je že čutili, da se njeni temelji podirajo, naš list neustrašeno kaže na temeljne organske napake, graja nemško-mažarski imperializem in šovinizem, kliče po radikalni reformi in capite et membris, zahteva federalizacijo v narodnem vziru, pravično socialno postavodajo in predvsem rešitev jugoslovanskega vprašanja. Leta ob zadnji balkanski vojni so sijajno izpričevalo iskrenega rodoljubja in politične dalekovidnosti voditeljev in pristavev, zbranih okrog našega lista. »Slovenec« ni samo motril, registriral in izpolnjeval navodila, marveč je velikokrat dal tudi iniciativo in marsikaj okrenil v pravo smer. Bili so to časi, ko se je pripravljalo vse to, kar je danes v bistvu doseženo.

Boj našega lista za osvobojenje v smislu in duhu Kreka in Korošca je še živo v spominu.

Naj se na kratko spomnimo tudi kulturne plati v ožjem smislu besede. Naš list, iz katerega mnogi črpajo vse, kar je v zvezi s prosvetnim življenjem, je vedno zastopal zdravo, resnično napredno stališče tudi v tem pogledu. Koliko je storil, da se osvetli najvažnejše vseh vprašanj, versko vprašanje! Veliko temeljitih modroslovnih vprašanj se je razmotrivalo v njegovih rubrikah. Tudi vsako novo literarno in umetniško strujo, ki je obetala razširiti naše duševno obzorje, je vsikdar radevolje podpiral. Odločno se je zavzemal za vse naše kulturne institucije.

Naš list gleda danes s polnim notranjim zadoščenjem nazaj na svoje delo in v novih razmerah, v novi, doseženi nacionalni državi nastopa svojo petdesetletnico, zvest verskim, nacionalnim, kulturnim in socialnim idealom svoje preteklosti.

Bilanca.

Polegnimo črto in napravimo račun. Najprej politični račun. Kot politično dedščino iz l. 1920 smo prevzeli v l. 1921. konstitucijo, ki se je izkazala po svoji upravi in po svojem delovanju kot silno pasivna postojanka. Pričakovane ureditve države in konsolidacije naših političnih razmer nam ni prinesla, pač pa proslulo vidovdansko ustavo, zgrajeno na trhljih temeljih in lažnih predpostavkah. Vidovdanska ustava je izrinila ogromno večino Hrvatov od parlamentarnega delovanja, slovensko večino pa je potisnila v opozicijo za nedogleden čas. Vidovdanska ustava je z uvedbo pretiranega centralizma že polegajoča se plemenska nasprotstva znova poživila in raznetila pojemajoči verski razdor, javno moralo in politično poštenje pa je pokopala s kupovanjem glasov in z delitvijo materialnih koncesij. Na vidovdansko ustavo baje se opirajoča vladna večina je v svoji slepoti in brezbriznosti za ljudsko mnenje v narodu izvala dojem nasilja, ki okrepljuje v masah vero, da še vedno žive stari podložniki v naši državi in ne svobodni državljani. Vladna večina je s svojo brezobzirnostjo v upravi razvila pojem in pomen »politične stranke« (partizanstvo) do neverjetne profemnosti in objestnosti in vzbudila v ljudstvu prepričanje, da je stranka več ko ljudstvo, več ko država, več ko parlament in vlada. Zato gine med ljudstvom še tisto malo čuta in zavesti za lastno državnost, od katere smo po pravici toliko, da ne rečemo: vse pričakovali in namesto rastoče državljanske svesti in čuta za dolžnosti napram državi se bujno kmeti po celi kraljevini obupno nezadovoljstvo

kot plod protiljudske politike sedanje vladne večine.

Edina aktivna politična postojanka je ukinitje »obznanec«. To pa ne odtehta niti nadaljnega obstoja in veljavnosti zakona o zaščiti države.

Še strašnejši je gospodarski obračun. Vrednost naše krone je srečno zdrknila na usodno točko 2, včasih tudi pod 2. Padajči vrednosti denarja odgovarja na drugi strani vsak dan rasečajoča draginja. Nesrečni sistem indirektnih davkov, ki velja na celim svetu kot najbolj krivičen in nazadnjaški, ker prevladuje pokritje vseh državnih izdatkov na najrevnejše sloje, slavi pri nas divje orgije. Carina, trošarina, plačarina, legija monopol-skih predmetov, to so glavni viri in najtrdnější stebri našega državnega gospodarstva, dočim velja princip progresivnosti morebiti še v Sloveniji, drugod pa ga finančna uprava ne pozna. A niti nad temi dohodki ni pregleda in ni reda. Vladajoče stranke trošijo in sipljejo denar kot svoje privatno blago. Ogromna uradniška armada, ki šteje po izjavi finančnega ministra nad 200 tisoč mož, upravno in s tem tudi gospodarsko zmešnjavo samo povečuje. Zastoj v trgovini in industriji bridko občutijo tudi delovni sloji, prometna mizerija pa se bliža popolni obustavi prometa, če ne pride pravočasno kakšna pomoč — odkod? Vladne stranke pa mesarijo ubogo državno blagajno do blaznosti, tako da je moral nesposobni, sicer pa odkritosrčni finančni minister sam priznati, da tako ne moremo dalje. To priznanje pa mu je ušlo baš v trenotku, predno je hotel zaključiti posojilo v inostranstvu, ki se je moralo končati z istim uspehom kot notranje, namreč z nesmrtno blamažo. Kar je pa notranje posojilo državni blagajni prineslo, ne vidimo v bilanci nikjer več; ta svota je utonila v morju vnanjepolitičnih afer, kolikor je niso rešili nekateri uniformirani gospodje — za sebe.

Star je nauk, da se vsako življenje razvija od znotraj na zunaj. Notranja trohnoba ne more producirati lepe in zdrave vnanjosti. Zato je naša vnanja politika v popolnem skladu z žalostno notranjo bilanco. V državnem interesu je, da te strani naše bilance svetu ne pokažemo, kakršna je, da nas ne vidi popolnoma golih. Preko tega poglavja napravimo križ in molčimo.

Najstrašnejša stran našega računa je ona, kjer je vknjižena naša moralna bilanca. Tukaj je vir vsega zla. Državna uprava ne more biti dobra, ker jo vodi jo in izvršujejo abnormalni in nemoralni ljudje. Na mesto solidarnosti, vestnosti in poštenja, torej na mesto lastnosti, brez katerih dobra uprava ni mogoča, bohotno cvete strupena rastlina javne korupcije, ki ne najde ne tožnika, še manj pa ostrega in pravičnega sodnika; nasprotno: če je dovolj vladno-strankarska, uživa celo državno pomoč in potuho, tako da se človeku zdi na prvi hip, da velja pri nas kot patriotsko delo, kar imajo drugje zapisano v kazenskem zakoniku...

Taka je naša bilanca. Ali je potem čudno, če nezadovoljstvo raste in če se množic loteva žalostna potrtost in pesimizem, ki prehaja polagoma že v izbruhe srda in ogorčenja?

Zaradi popolnosti naj vprašamo še, kaj stoji na aktivni strani bilance? Mi jo vidimo nedolžno čisto.

Toda kljub žalostni bilanci prešlega leta, kljub splošni nezadovoljnosti in ogorčenosti nad obstoječim stanjem, kljub širječemu se pesimizmu ne obupavamo. Tudi iz najžalostnejše bilance se da ustvariti še vedno zdravo gospodarstvo in aktivna bilanca, če bo zavlada med nami trdna volja in neomajna odločnost: ne le spoznavati vire današnjega zla, ampak jih tudi odstraniti. Vemo, da nas bo veljal tak zdravilni proces mnogo boja in znoja, toda plodovi bodo dela vredni, če bomo srečno prebredli moralno močvirje današnje pokvarjenosti in gnilobe in stopili na trdna tla take države, o kakršni smo se jali pred tremi leti ob njeni ustanovitvi, države, v kateri ne bo treba zadovoljnosti ljudem sugerirati in jih tolažiti s še žalostnejšimi razmerami v soseščini, ampak kjer bo sreča in zadovoljnost pognala svoje kali iz naših src in iz lastnega čutenja in hotenja.

Kaj so danes Zedinjene države Severne Amerike.

Po vojni je Amerika prva država na svetu. Ima vojno mornarico, enako angleški, trgovinsko brodogradnjo se je v primeru z letom 1914 potrinalsterilo in utegne kmalu angleško prehiteti, armada se lahko spravi na število 25 milijonov bojasposobnih ljudi. Zavezniki dolgujejo Ameriki 10 milijard, to je 3 bilione papirnatih mark, ki temu pa pridejo še zasebni dolgovi pri ameriških finansijah v višini 5 milijard dolarjev. V ameriških bankah ležita dve tretjini vse zlate zaloge sveta, tako da je danes Newyork na isti stopnji kakor London kot centralna mednarodnega kredita. Velikansko množino svojih surovin obdeluje danes Amerika sama in tako je postala industr. država, koje izvoz je l. 1920 presegal uvoz za 12½ milijard zlat. mark, pri čemer pride 34 odstot. izvoza na surovine in 66 odstot. na industrijske izdelke, dočim je pri uvozu razmerje ravno narobe. Glede bombaža, petroleja, žita in mesa je Amerika prvi dobavitelj sveta. Ker je pa tudi poljedelstvo visoko razvito, se more Amerika, tudi če bi jo kdo blokiral, dolgo sama prehranjevati podobno kakor svoj čas Rusija.

Združene države Severne Amerike imajo danes kolonije, ki obsegajo 2 milijona kvadratnih kilometrov, torej nekako četrtna matere zemlje, ki ima, kakor znano 7.851.470 kvadratnih kilometrov. Zemlja je široka in daje človeku velik razmah, preprežena z železnicami, ki s svojo dolžino 400.000 km prekašajo dolžino vsega evropskega omrežja in je po oceanu zavarovana pred vsakim napadom. Prebivalstva je danes 106 milijonov s kolonijami vred (12 mil.), narašča pa ne tako rapido, kakor bi bilo dobro, vendar je prirastek še vedno velik, to je 15 odstotkov v letu 1920 v primeru z letom 1910. Seveda pride tu največ na vseljevanje, ki je znašalo l. 1920. 700.000 glav. Vsi ti ljudje se tekom ene generacije izpremenijo v prave in pristne Amerikance. Boje se pa Amerikanci rmenih kolonistov, dasi jih ni več kot 111.000. Vprašanje fiktivne socialne in kulturne enakopravnosti črnece, katerih je 10 in pol milijonov in jih bo vedno več, začenja delati težave.

Politična in socialna plat te slike pa ni več tako lepa. Dasi imajo posamezne države veliko samostojnost, se lahko reče, da se Amerika upravlja centralistično, ker med državami ni pravih geografskih mej, nobenih posebnih tradicij in sploh nobenih velikih razlik. Predsednik je skoro monarh, od kongresa neodvisen in državni tajniki so le njemu odgovorni. Deželo vladati samo dve stranki, republikanci in demokrati, med katerima pa ni prave načelne razlike v našem smislu. Vladajo pravzaprav klike, strankarski voditelji, ti pa stoje pod izključnim vplivom trustov. Tudi predsednik je le njih izvršilni organ skupaj s kongresom in ostalimi zastopi. Karakteristika trustov pa je, da brezobzirno izrabljajo človeško delavno moč, vse monopolizujejo in državno življenje spravljajo v popolno odvisnost od svojih interesov. Zato je ameriška demokracija danes le gola krinka. Organizovana premoč kapitala, težke industrije in strankarskega stroja je gospodarsko svobodo, socialno enakost in politično ravnopravnost izpremenila v golo zunanjo dekoracijo.

Italijansko-jugoslovanski spor.

Rim, 31. dec. (Brezžično) V Zagrebu in Splitu je prišlo do ponovnih manifestacij zoper Italijane.

Glad v Rusiji.

Moskva, 31. dec. Z ukrajinskih ozemelj, kjer vlada lakota prihajajo strašne vesti. Glad dijva po najbolj rodovitnih krajih v Melitopolu, Mariopolu, Aleksandrovo, Harkovu, Novo Nikolajevskem, Odesi in Jekaterinoslavu. V okrožju Melitopol potrebuje 100.000 ljudi pomoči. Posebno stanje otrok je grozno. V poprej rodovitnih okrožjih Nikolajevsk in Herzon se nahaja 4.000 stradajočih.

Polom Banke di Sconto.

Rim, 30. dec. V senatu je izjavil ministrski predsednik Bonomi pri razpravljanju o moratoriju, ki je bil dovoljen italijanski eskomptni banki, da ne gre za splošno krizo, ki bi zadevala vse kreditne zavode, temveč le za eno banko, ki se nahaja v precejšnjih težkočah. Tej banki dovoljeni moratorij bo služil interesom njenih upnikov. Vlada more z vso gotovostjo trditi, da so krediti Italije nedotaknjeni. (Odobranje.) Minister zunanjih poslov marchese Della Torretta je izjavil: V Cannesu se bo razpravljalo vprašanje reparacij in gospodar. vzpostavitev Sred. in Vzhod. Evrope. Izraza zadovoljstvo, da hočejo vse vlade sodelovati pri vzpostavitvi skupnega gospodarskega življenja v Evropi. (Odobranje.) Senat je nato sprejel dvomesečni proračunski provizorij.

ZA GOSPODARSKO VZPOSTAVO EVROPE.

Pariz, 31. decembra. Gospodarska konferenca je v načelu določila obliko in delovanje mednarodne družbe, katere ustanovitev bo predlagala v svrhu vzpostavitve mednarodnih kreditov Evrope. Nameravano družbo bodo tvorila privatna podjetja. Obravnavala bo vprašanja vodnih potov in železnice novih držav, ki pogrešajo racionalnih prometnih potov. Razpolažala bo z glavnicami dveh milijonov funtov šterlingov, ki se bo razdelila na Francijo, Anglijo, Italijo, Zedinjene države in Nemčijo, katerim državam se sorazmerno priključita Belgija in Holandija. Posebni konvenciji, ki ga nameravajo ustanoviti, bi imel pravico v deželah, kjer je trgovina ovirana, ustanoviti podružnice, pri katerih bi mogle biti udeležene dežele, katerih valute so zelo slabe, z blagom namesto z devizami.

ANGLEŠKO-RUSKA POGODBA SE PODPIŠE?

London, 31. dec. Glasom tukajšnjih listov so se voditelji obeh strank irskega parlamenta medseboj sporazumeli, da se pogodba z Angleško sprejme.

ALBANČKE OTRANJE RAZMERE.

Rim, 31. dec. (Izv.) V Tirani se je konstituirala nova vlada. Predsednik je Džafar Ipi, minister za notranje zadeve je katoličan Fan Noli. Tudi med ostalimi ministri je več katoličanov. 26. t. m. se je ta vlada predstavila poslanski zbornici in dobila zaupnico. Obnovil se je tudi vrhovni svet 4 oseb, ki ima nekako funkcijo, katero vrši v republikah predsednik. Člani tega sveta so Šotir Peci, Omer Vrioni, Refik Topja in Anton Pistulli.

GROŽNJA Z GENERALNO STAVKO NA ČESKEM.

Praga, 31. dec. (Izv.) V rudarskih področjih v severni Češki je opaziti med rudarji živahno gibanje z ozirom na napoved podjetnikov, da nameravajo znižati plače. Delavci grozijo, da bodo ob vsakem najmanjšem poskusu prišli z generalno stavko.

POGAJANJA ŽELEZNIČARJEV V NEMČIJ.

Berlin, 31. dec. Vse tri železničarske strokovne organizacije so se včeraj opoldne začele pogajati s prometnim ministrstvom glede svojih mezdnih zahtev. Predsednik železničarske zveze je bil izdal parolo stavke, nakar je izjavila vlada, da imenuje ugoditev takih zahtev prelom tarife. V zadevi bo odločeval kabinet, radi česar so se pogajanja za par dni odgodila.

Berlin, 31. dec. »Vossische Zeitung« poroča, da so se včeraj pogajali železni-

čarska zveza in zveza strokovnih organizacij nemških železničarjev o skupnem stankanju. Zveza strokovnih organizacij remških železničarjev je izjavila, da se stavke ne bo udeležila.

KRIZA ČESKOSLOVAŠKEGA ČASOPISJA.

Praga, 31. decembra. (Izv.) Češkoslovaška vlada namerava z novim letom prenehati izdajati vse časopise in revije, ki jih je dosedaj izdajala, ker so stroški preveliki. Liste bodo deloma prevzeli privatniki. »Češkoslovaška Republika« in »Moravski Noviny« pa bodo sploh prenehali izhajati.

KANDIDAT SVEHLA.

Praga, 31. decembra. (Izv.) Iz privatnih razgovorov med člani »petke« in poslancem Švehlo se da sklepati, da poslanec Švehla ne misli prevzeti ministrskega predsedstva.

ORGANIZACIJA DUNAJSKIH ČEHOV.

Dunaj, 31. decembra. (Izv.) Češki obrtniki, ki so dosedaj pripadali raznim strankam, ustanove lastno samostojno stanovsko stranko.

AVSTRIJA PRIČAKUJE POPOVIČA.

Dunaj, 31. dec. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se pripisuje velika važnost predstoječemu imenovanju načelnika v ministrstvu zunanjih zadev v Belgradu Tihomira Popovića za dunajskega poslanika. Misli se, da se bo po njegovem imenovanju izvršilo veliko zbližanje med obema državama.

SOFIJA FEDOROVNA V PRAGI.

Lvov, 31. dec. (Izv.) Znaná pedagoginja in profesorica na univerzi v Kamencu Podolskem, Sofija Fedorovna Rusovna je pobegnila in se nahaja na poti v Prago, kjer bo predavala na ukrajinski univerzi.

IKLJUČITEV TROCKEGA IZ ŽIDOVSKÉ CERKVE.

Riga, 31. dec. (Izv.) Kakor poročajo listi, je oče sovjetskega voditelja Trockega Moses Branstein v tukajšnji sinagogi na svečani seji predlagal, da se njegov sin izključi iz pravoverne židovske cerkve.

BOLŠEVIŠKO-KEMALISTIČNA POGODBA.

Lvov, 31. dec. (Izv.) Po vestih tukajšnjih listov so bolševiki sklenili s kemalisti pogodbo za slučaj upora v Ukrajini. V slučaju upora bodo kemalisti zasedli gotove kraje, da s tem razbremenijo rusko kavkaško armado, ki bo potem zasedla Ukrajino.

KDGR IMA KAPITAL...

Dunaj, 31. dec. Kakor poročajo listi, se je postavilo sodnijsko postopanje proti Holandcu Danijelu Duinu, ki je ogoljufal dunajske banke za ogromne vsote denarja, ker je njegov oče založil zanj vsoto 300 milijonov kron.

EKSPLOZIJA NA LADJI.

Berlin, 31. dec. Po vesti »Berliner Tagblatt« iz Londona, se je dogodila na krovu bivšega nemškega križarja »Helgoland« v Liverpoolski luki velikanska eksplozija, ki je zahtevala več človeških žrtev.

Bratje, ki ste svobodni! Spominjajte se nas neodrešenih! Vedite, da moramo postati eno telo, ki smo ena duša!

karsko na zunaj enako orientiranimi krogi. Kdor stalno čita izvestno slovensko časopisje, bo z žalostjo opazil, kakšno mešanico, polno čudnih »ličnosti«, »košulj«, »dočkov«, »porezov« in drugih, lepi slovenščini neznanih »znancev« servirajo zadnje čase nekateri člankarji strmečemu slovenskemu občinstvu, in to vse radi nekega meglenega fantoma popolne unifikacije jugoslovanskega jezika, ki ga sploh ni in ga po mojem skromnem mnenju tudi nikoli ne bo.

Vsi iskreni Jugoslovenci želimo popolnega političnega ujedinjenja: želimo bratske sloge med Hrvati in Srbi; želimo, da bi bratje Srbi v krščanskem samopregovljanju pozabili bridke rane, ki jim jih je vsekala bolgarska, od Nemca vodena roka; želimo političnega ujedinjenja z Bolgari. — Da pride do takega političnega ujedinjenja, o tem smo prepričani več ali manj vsi, predvsem pa tisti, ki vsaj nekoliko razumevajo genija zgodovine in njegovo, na večnih nespremenljivih zakonih temelječe snovanje. Toda tega neodoljivega snovanja ne smejo ovirati faktorji, ki so brez širšega kulturnega horizonta in jih je nesrečen slučaj privedel na odgovornosti in vpliva polna mesta; ne smejo ga ovirati tudi sicer uvidevni faktorji, ki jim je »partijsko« interes vse in »partija« država, kultura, zgodovina, vera. Veliko odgovor-

Janko Jovan:

Prometna mizerija.

»Trgovski list« je v svoji 142. številki opozoril na naše desolate železniško-prometne razmere s pozivom, da se prizadeži dvignje proti neredu in korupciji na protestnih shodih ter zahtevajo energično pomoči. Na nered naših železnic sem že večkrat opozarjal javnost, valed česar pozdravljam članek »Trgovskega lista« kot vseskozi umesten in le želim, da se neštet prizadeži vendar zganejo iz svojega ravnesja, ker drugače bo šla železniška mizerija nemoteno naprej.

Če premišljujemo našo gospodarsko bilanco zadnja tri leta, nam naše gospodarstvo ne daje nikakih veselih nad. Če pa iščemo pojasnila, odkod naša beračija, odkod nezadovoljstvo zunanjih držav v naš denar, odkod neznosna draginja in oddot izvirajoče nezadovoljstvo vseh slojev v državi, dobimo to pojasnilo v žalostnih železniško-prometnih razmerah. Če pa so železniške razmere krive nereda in slabega gospodarstva v naši državi, potem je najpotrebnejša stvar v Jugoslaviji, da krenemo proč od začete poti in se vpostavi red v železniškem prometu. Država, ki gospodarsko hira in je nezdrava baš v panogi, ki ji sicer more dati zunaj ugled, taka država se tudi kulturno ne more povspeti, zakaj beračija je zlo in more imeti le zle posledice.

Nešteto povdarjamo: Jugoslavija je po svoji prirodi bogata država in ima vse pogoje, da se razvije blagostanje v njej. Imamo žita, da s preostanki lahko milijone nasitimo, imamo rudnike, ki nam lahko vržejo vsako leto milijone, imamo lesa, da se more oceniti prebitek na deset- in desetisoče vagonov, imamo ugodno geografsko lego, samo naprej ne pridemo nikoli, nasprotno nazadujemo in smo primorani uvažati predmete, katere bi lahko sami proizvajali daleč nad svojo lastno potrebo. Vzrok vsega je nered naše železniške uprave; železniško ministrstvo ima pri obstoječih razmerah povoda dovolj, sramovati se svojega imena. Železniško ministrstvo vodi vse drugo kot sistematično politiko. Železniško ministrstvo menda razmer v državi ne pozna, kajti misliti, da vodi krotično politiko »za inat«, kakor bi rekel Srb, vendar ne smemo. Zato pa je uvaževanja vreden poziv, ki je prišel od trgovsko najboljše vodenega lista, da naj se dvignejo prizadeži in viknejo vladi: do tu in ne več naprej! Potem bode morda naše železniško ministrstvo pričelo iskati informacij, če je res, kar obupni jadikujejo, če je res ono vzrok in vir naše gospodarske nesreče.

Poglejmo le posamezne panoge: Žita imamo dovolj, samo poskusi, kupi vagon pšenice ali koruze, če ga v treh tednih spraviš na kraj, kamor si ga namenil, smeš biti zadovoljen. Ko vagon prispe, konstatiraš, da manjka več sto kilogramov, železnica ti ni odgovorna, ker si tovoril v odprti vagon, dočim določa pravilnik, da se žito pošilja le v zaprtih vagonih. Ugovor, da si tovoril v vagon, kakoršnega ti je dostavila železniška uprava, ki dosledno za-trjuje, da zaprtih vagonov nima, ti ne bode koristil in to tem manj, ker te je železniška uprava sama prišilila, da si sprejel vso škodo na svojo odgovornost. Kdo naj nosi škodo? Kdo drugi, kot zadnji prejemnik, to je konsument in potem se čudimo, da draginja raste.

Naše tovarne se hočejo razviti, a ni premoga, dasi ga je v naših premogokopih toliko, da bi šli tisoči vagonov letno lahko izven države — a kako, ker ni vagonov niti za notranji promet. Naše železo-livarne ne delujejo, dasi imamo železne rude, da

bi preskrbovali stotero livarn. Zakaj? Zato, ker ni vagonov; rudniki stoje izven obrata, ker ne vedo kam z rudo, in stoje izven obrata plavži in livarne, ker rudo oziroma surovin ne dobe valed pomanjkanja vagonov.

Naš les bi moral pokazati zunanjemu svetu bogastvo naše države. Konjunktura se je zboljšala, inozemstvo želi naš les, a daj ga, ko nimaš vagonov. Tisoči in tisoči kubikov čakajo in gnijo, ker ni vagonov. Pa da bi bil vsaj v državi sami mogoč promet. V hrvatskih mestih so zapirali šole radi mraza, ker ni bilo vagonov, da bi drva spravili v mesta.

Imamo solarne v Kreki in Dalmaciji, a soli nimamo in se ista n. pr. že plačuje v Mariboru po K 8.50 za kg? Zakaj? Zato, ker nimamo vagonov in naše solarne bodo morale kmalu ustaviti svojo produkcijo, ker nimajo vagonov, da bi neštet naročila izvršila. Sol se daje v zakup; 15. januarja je licitacija, 1. februarja mora zakupnik založiti vse veleprodaje, pa kako bo to, ker ni vagonov, valed česar bode monopolna uprava že naprej zgubila svoj ugled.

Naša Slavonija in Vojvodina ima perutnine, da bi se letno izvozilo lahko stotine vagonov. Pomislimo samo, da stane zaklana perutnina v Švici 5—6 švicarskih frankov, a izvoz je minimalen in še ta upropasti vsako leto nekaj podjetnih firm, ki so se vabečim cenam odzvale. Zakaj? Zato, ker nimamo prikladnih vagonov in se blago, predno prispe v namenjeno postajo, osteradi.

Kaj je bila nekdanj Bačka z vrtnimi proizvodi kot so: salata, zelena sočivje, dinje, melone, špinaca itd.? Dan na dan se bili odpremljeni iz večjih postaj celi transporti, ki so se kot brzovozno blago odpremlili na Dunaj in Budimpešto. Dohod enoga jutra zemlje se je cenil med vojsko na 30.000 kron; a danes? Prvič nimamo vagonov, da ponavljam refrem, in drugič naša železniška uprava sploh v praksi ne pozna brzovozne odpošiljatve. Tako je zopet železniška uprava kriva, da smo zgubili milijarde pri današnjih cenah.

Navedel sem samo nekaj primerov, navedel bi jih še lahko desetine, a omejim se samo na splošno razmotiranje. Vsi, ki se resno bavijo z nacionalno ekonomijo in ne pretresajo tega vprašanja z demagoškega stališa, morajo priznati, da je izvoz če ne edini vsaj glavni faktor za ustvarjanje kurza državnega noveca. Med nasledstvenimi državami so doslej doprinesli eklatantni dokaz Čehi. Njihov izvoz je znašal letos 24 milijard češkoslovaških kron, njihov uvoz pa 22 milijard. Ni se tedaj čuditi, da notira češka krona nad 7 centimov, a naša pod 2 na züriški borzi. Če vprašamo naprej, kdo je kriv, bomo morali zopet odgovoriti: naše železniško-prometne razmere, ki ne dopuste, da bi tudi mi izvažali blago, katerega imamo v preobilici, v inozemstvo. Nepoučen svet sodi napačno, kajti misli, čim več blaga izvažamo, tem manj ga nam ostane in je vsled tega tem dražji. Težko se je boriti s predsodki. Vendar je dejstvo, da čim več blaga izvozimo, tembolj se dviga naša valuta in čim bolj se dviga naša valuta, tem cenejše mora biti naše blago, ker večja vrednost denarja se v nižji ceni blaga zrcali. Vsak, kdor oporeka to načelo, ne pozna primitivnih pojmov narodnega gospodarstva in z njim pomeni boj — bob v steno. Če bi naša država mogla izvoziti, kar je izvoziti možna, ne bi stala naša valuta le na oni stopnji, kakor jo zavzema Češka, temveč bi dinar po svoji vrednosti že davno prekoračil liro, katero je spomladi 1. 1920. že dosegel. Zalibog pa je bila zopet ovira pomanjkanje vagonov, ker je ves naš izvoz na tej neprekoračljivi točki redno zaostajal.

Ivan Mazovec:

Naš Jezikovni problem.

Na sloviti srbski gimnaziji v Sremskih Karlovcih sem imel meseca junija minulega leta niz predavanj o slovenski literaturi. Omenjal sem tudi oni značilni, kulturno zgodovinsko literarno pa tudi politično zelo zajemljivi dvoboj med Prešernom in Vrazom in obenem ugotovil, da se slična prizadevanja, seve v daleko večjih dimenzijah, tudi sedaj po političnem ujedinjenju javljajo med Slovenci. Moj dobri prijatelj in poštrevni mentor v srbskih znanstvenih zadevah profesor Milovan Sučević — v političnem oziru navdušen demokrat — je takoj pred svojimi osmošolci izrazil v imenu srbstva, srbske tolerance in bratske medsebojne ljubezni in tudi moškega ponosa, da se Srbi dičijo s svojim, ne žalijo pa tega, kar je bratovo, in da zato z odobravanjem razumevajo Prešernovo stališče in nikakor ne marajo, da bi Slovenci opustili svoj jezik, svoje posebno kulturno obeležje, ker je to nerazumljivo, nemogoče, in ker bi bilo tako prizadevanje tudi v več ozirih škodljivo.

Razume se, da me je ta nepričakovana in bratsko topla ugotovitev zelo razveselila, in to tembolj, ker sem obenem začutil prijetno razliko med srbskimi demokraciji in nekaterimi slovenskimi, stran-

nost nosijo predvsem znanstveniki, ki jim pri njihovih raziskavanjih ne sme biti končno merilo in vodilo država, ustava, »partija« itd., ampak samo — resnica, ki mora biti za vse zemlje in vse narode ena in ista. V teh ozirih se mnogo greši, mogoče še največ med nami Slovenci.

Kaj bo torej z našim skupnim južnoslovenskim jezikom? Moje trdno prepričanje je, da bo to velevažno funkcijo, pa če se tudi Bolgari z nami politično ujedinijo, opravičjal — predvsem med inteligenco — srbsko-hrvatski jezik, in sicer brez pomoči, brez primesi slovenskega in bolgarskega knjižnega jezika.

Vzrokov za to dejstvo je več: predvsem številčna moč srbsko-hrvatskega knjižnega jezika nad bolgarskim in slovenskim knjižnim jezikom; nato centralna lega srbskohrvatskega jezikovnega ozemlja v celokupnem južnoslovenskem jezikovnem ozemlju; nadalje dejstvo, da je in bo državna eksekutiva nekako v sredi južnoslovenskega jezikovnega ozemlja, in sicer na enem izmed svetovnoprometnih gorišč med vzhodom in zapadom; naposled pa tudi nadvse mogočno vpliva glasovna lepota, oblikoslovno in leksikalno bogastvo ter sintaktična mnogoličnost srbskohrvatskega jezika, ki ga s temi svojimi lastnostmi povzdiguje med najlepše slovanske jezike sploh. Srbi in Hrvatje v tem

svojem ponosu nikakor ne bodejo dopustili, da bi jim kak slovenski hura-ilirec ali pa kak bolgarski slavenofil mešal in popravil njih prelepi jezik. Tudi mi Slovenci ostanemo zvesti svojim goram, svojim dolinam, svojim pesmim, svoji sladki govorici, obenem bomo pa posvečali posej v naših šolah srbohvrvaščini čim največjo pozornost.

Vsako jezikovno mešanje je torej brezplodno, nezmislno, kulturno škodljivo, obenem pa za tistega, ki »meša«, smešno in — ponižujoče. Da bo pa srbskohrvatski jezik to svojo zgodovinsko misijo s pridom opravičjal, mora pa še preje doživeti sam nadvse važen proces — ujedinjenja. Dokler se pa to ne zgodi, toliko časa ne moremo govoriti o skupnem južnoslovenskem, predvsem o inteligenci namenjenem jeziku.

Najpreje je treba razmotriti vprašanje abecede. Srbi pišejo v cirilici, Hrvatje v latinici, muslimani srbskohrvatskega jezika omahujejo pa med latinico in cirilico, kakršna je pač politična konstelacija. Nam Slovencem bi v bistvu morala biti enako draga in enako tuja tako latinica kot tudi cirilica. Isto stališče se povdarja že dalekovidni Srbi koncem prejšnjega stoletja in kot zadnji prerano umrli profesor Skerlić. Do istega stališča so prišli tudi hrvatski Iliri, ki bi bili gotovo sprejeli cirilico kot svoje skupno pismo, da jih ni v tej zadevi

Končni rezultat vsega je bil, da smo mi pri vsem svojem bogastvu zopet radi pomanjkanja vagonov bili v popolni nezmožnosti izvoziti svoje prebitke ter smo vsled tega izkazali vedno pasivno bilanco. Pasivna bilanca pa je bila mera za inozemstvo, ter je ista neprestano pritiskala kurz našega novca nizdol. Nizki kurz našega denarja je pa imel iste posledice pri nas, kakor v Avstriji — draginjo. To so ekonomski principi, katerih ne bomo umetno nikdar odstranili. Neurejene železniško-prometne razmere so onemogočile izvoz, so s tem kurz našega denarja pritisnile k tlom, s tem pa povzročile draginjo pri nas, kljub preobilici blaga, ker je bila kupna moč denarja zmanjšana. Lahko bi bilo za ta ekonomski pojav naštetih nebroj dokazov, vendar navedeni zadostujejo onemu, kdor hoče razmere objektivno presojati.

Omejil sem se le na pomanjkanje vagonov, namenoma sem se izognil naštevamju slučajev korupcije, podkupovanja, kraje, nameravanega poškodovanja vagonov itd., o katerih slučajih bi iz lastne skušnje lahko foliant napisal. Ponavljam samo resume: Če bi bile naše železniško-prometne razmere urejene, bi bil naš izvoz urejen, bi bila naša valuta že davno našla stabilizacijo in bi danes naš denar kaj veljal. Če bi naš denar dosegel veljavo, ki mu gre, bi danes jedli ceno meso, bi pekli kruh iz cene moke, ker bi z dobrim denarjem lahko tudi ceno uvažali predmete, katerih potrebujemo od zunaj. Če bi bile cene viled dobre valute za prebrano nizke, ne bi bilo treba meznega gibanja niti od strani delavstva niti nezadovoljstva uradništev.

Ako hoče naša vlada, ki je sprejela na račun reparacij živino iz Nemčije, mesto da bi zahtevala lokomotive in vagone, katere bi Nemčija lažje dala, resno odpo-moči današnji mizeriji, potem je njena dolžnost:

Investicijsko posojilo 500 milijonov dinarjev investirati za nabavo lokomotiv in vagonov, prdno misli na zgradbo novih prog; nakar jo mogla sama prevzeti odgovornost za blago, katero sprejmejo železnice v svojo odpreme ter vpeljati kontrolno službo tako, da bodo predpisana plačila zadovala brez šmiraje. Pa če bi trgovski svet veljal, da bi se z investicijskim posojilom res zboljšale razmere potem sem uverjen, da bi še nanovo razpisano državo posojilo uspelo, ker je vsa nezaupnost doslej izvirala le, ker svet v resno voljo vlade ni imel vere. Bog daj, da bi bilo anaprej boljše.

Šola in narodno edinstvo.

O tem tudi za nas tako važnem in aktualnem vprašanju razpravlja v »Kölnische Volkszeitung« bivši nemški državni minister Stegerwald. Njegova izvajanja osvetljujejo problem tako, da jih moremo primeniti tudi na naše razmere. Zato povzemamo tu nekaj njegovih glavnih misli. Stegerwald pravi:

V weimarski ustavi se je starišem in cerkva priznala pravica do vzgoje otrok. Ustava predvideva tri vrste šol: svetno, simulano in versko šolo. V prebivalstvu pa si stojita nasproti dva tabora, ki dajeta šoli največ otrok: na eni strani so verni katoličani in protestanti, nadruzi strani pa socialna demokracija. Socialna demokracija pušča vernemu delu prebivalstva versko šolo, sama se pa trudi, da svetno šolo izgradi v socialistično šolo. Tu tiče v ustavi za državo in narod velike nevarnosti. S samim državnim nadzorsvom nad različnimi šolskimi sistemi se je da spraviti v glave mladine enoten narodni duh. Vse-

stransko zadovoljiva rešitev šolskega vprašanja se v Nemčiji ne da doseči. Zato se mora stremeti za tako rešitvijo, ki bo zadovoljila tako krščanskim kakor narodnim zahtevam in ki bo tudi jamčila, da postanemo enoten narod. Neenotna šolska politika krije v sebi za mladino kot nositeljico bodočnosti nemške države in nemškega kulturnega občestva velike nevarnosti. Za vsakogar mora biti jasno, kako zelo se sklada misel krščanske države z nemško organsko državno mislijo, kako hočeta nemška in krščanska občestvena misel eno in isto: pravičnost in spoštovanje pred naravno rastjo in zato federalizem namesto partikularizma, samoupravo namesto centralizma, stanovski red namesto razrednega boja, gospodarsko pravičnost namesto izkoriščanja in gospodarsko solidarnost namesto socializma.

Nasprotniki verske šole se jako motijo, ako se vdajajo iluziji, da bi njihova enotna šola iz Nemcev polagoma stvorila enoten narod. Nasprotno: ako se vrhu vsega drugčega še šola stlači v prisilno šablono, potem ni treba biti prerok, da se v naprej napove, da bo sedanja zelo slabotna država preje razpadla nego bo enotna šola vzgojila Nemce v enoten narod.

Trojni šolski sistem, kakor ga predvideva ustava: verski, ki se zopet deli na evangelijski in katoliški sestav, dalje simulani in svetni šolski sistem, gotovo ni nikako idealno stanje za bodočnost in narodno edinstvo nemškega naroda. Vendar ostane neomajno dejstvo, da sama prisilna državna enotna šola, ki jo smatrajo nekateri krogi kot narodno zdravilo proti vsem boleznim, nemškega ljudstva gotovo ne bo dovela do narodnega edinstva.

Politične novice.

+ Ureditev Srednje Evrope, habsburško vprašanje in Italija. Debata, ki se je nedavno vršila v ogrskem parlamentu zaradi oprostitve legitimistov (Karlovi pri-stašev) iz političnega zapora, in nastop grofov Andrássyja in Apponyja, ki hočeta ustanoviti novo legitimistično stranko, so dokazi, da pristaši habsburgovcev še ne mirujejo. Prepoved odpotovanja bivše cesarice Cite z Madeire od strani guvernerja otoka, o kateri smo poročali in jo potrjuje tudi »Daily Mail«, je značilna in kaže, da se mora za kulisami zopet nekaj plesti. — Zagrebška »Slobodna Tribuna«, ki je že pred drugim Karlovim pučem objavila nekaj podatkov o Habsburžanovih namerah, ki so se izkazali kot zelo točni, pripoveduje o novih Karlovih (Citinih) namerah sledeče: »Cita se v Funchal ne povrne več. Tudi Karl namerava kmalu zapustiti mesto svojega pregnanstva, ker dela rodovina, Parma na to da dovoli italijanska vlada Habsburžanom prebivati v Italiji na Parm-skih posestvih. Iz Italije bi Karel poskušal znova svojo srečo meseca marca ali aprila. Med italijanskimi pomočniki Karlovimi in mažarskimi legitimisti obstoje tesne zveze in tudi sporazum. Italijanski karlisti za-trjujejo, da imajo zagotovilo Francije, da bo Francija čin priznala, če se nov poskus posreči. Zanimivo je, nadaljuje »Sl. Trib.«, zasledovati pisanje laškega časopisja glede srednjeevropskega problema. Italijansko časopisje se silno trudi prepričati vsak nadaljnji sporazum med Avstrijo in Češko, magari za ceno vzpostavitve Habsburžanov. Habsburžani so našli torej iznova zaščitnike v Italiji. Italija je sicer sklenila z Jugoslavijo protihabsburško pogodbo v Rapallu, toda ali ne vidimo vsak dan, kaj pomenijo za Italijo pogodbe?»

+ Razočarana Italija. Italijansko po-litično jarnost je zadnji uspeh češkoslova-

škega zunanega ministra dr. Beneša: do-govor z Nemško Avstrijo popolnoma potrli. Izprevideli so, da je Della Torretta v igri na beneški konferenci, kjer je vrgel svojo karto za Mažare, dejansko izgubil. Odbil je Avstrijo in jo pognal v roke dr. Beneša in njegove velikopotezne politike. Tržaški »Piccolo« tarna: »Češkoslovaška politika ima dva jasna namena: da strne slovanske narode in da pride do prijateljskega spo-razuma, ako že ne do prave zveze z nem-skimi narodom... Dosežena sporazuma med Prago in Varšavo ter Prago in Bel-gradom kakor tudi nameravana med Pra-go in Sofijo ter Prago in Moskvo uresniči-jejo načrt slovanske politike, zvezo slo-vanskih narodov; sestanek med Haini-schem in Masarykom pa bi utegnil biti prvi korak velikega načrta slovansko-nem-ške politike! Čez Dunaj bi mogla češkoslo-vaška politika dospeti do slovansko-nem-ške zveze... Kar je Italija dosegla s se-stankom v Benetkah, je s češkoslovaškim dogovorom brez dvoma izgubila... »Pic-colo« pozna za zavoženo italijan. zunanjo politiko samo te leke: Italija naj nemudo-ma ponudi Avstriji potrebno denarno po-moč, Nemčijo naj brani pred Poljsko, in kar je glavno: iz vseh držav, ki imajo protislovanske interese, naj ustvari blok! — Tu so tla za Italijo — dostavljamo mi — že izpodkopana in ako vsa znamenja ne varajo, začenja politična sreča Italijo kon-čno zapuščati.

+ Dober tuš so dobili hrvatski »re-formni« svečeniki v liberalnem »Obzoru« 30. decembra 1921. Priredili so namreč na Božič hrvatsko mašo v dvorani »Kola«, da napravijo reklamo za svoj pokret, pa so popolnoma pogoreli. Na tej maši so namreč bili samo nekateri demokrati in par rado-vednih Srbov. »Obzor« pri tej priliki obšir-no razpravlja o tem pokretu, ki je ena sa-ma velika nekonsenkvencia, ker hočejo ti svečeniki doseči gotove reforme v katoli-ški cerkvi, zapuščajoč jo, ne da bi prestali imeti se za katolike! Na ta načia ne bodo ničesar dosegli, niti ne hrvatskega bogo-slujar, če bi bila kakšna njihova misel upra-vičena. Na drugi strani ne imponirajo tu-di ne brezvercem, ker se ne upajo izreči za katerokoli nekatoliško cerkev ali pa osno-vati vsaj lastno sekto. Za to jim sploh manjka potrebnega verskega entuziazma. Za njihovo anticelibatersko stališče pa se laika ita ne ogreva. Pač pa pravi člankar »Obzora«, ki se izrecno imenuje antikleri-kalca, da ti nesrečni reformni svečniki pri-našajo pomoč zgolj antihrvatskemu reži-mu, ki jih tako favorizuje. Sedanji režim troši stotine milijonov za pravoslavno cer-kev, katoliški cerkvi pa meče drobtine, iz-va-ja agrarno reformo v kvar katoliški cer-kvi, pravoslavnemu patriarhu pa ni samo vrnil ogromne latifundije v Dalju, nego mu še izplačal veliko odškodnino za čas pri-silne državnoagrarne uprave. Katoliško cerkev, ki je dala Jugoslaviji Strossmayer-ja in toliko svečnikov, ki so branili hrvat-skega proti Avstriji in Madžarski, psujejo kot avstrijskanstvo, pravoslavno pa, koje do-stojanstveniki so v Avstriji in Ogrski brez izjeme služili režimu, proslavlja kot edino narodno. Katolištvo se napada, ker ga iz-povedujejo Hrvati in podpira se »reform-ni« pokret, ker naj služi popravoslavljenju in posrbiljevanju. Čas je, da reformni sve-čeniki nehajo s svojo nezavestno službo v škodo hrvatstvu. — Takega tuša od strani »Obzora«, tega prvega bojevnika svobodo-miselstva, »reformatorji« pač niso priča-kovali.

+ Angleško-rusko razmerje. Vest, da Čičerin ali Litvinov prideta v London se pogajat z Lloyd Georgom glede vpostavitve politično-gospodarskih odnošajev med

Rusijo in entento, se uradno dementujo. Vsa taka pogajanja bo slejkoprej v imenu ruske vlade vodil znani Krasin. Menda Francija ni naklonjena pretesnim zvezam s sovjetom, kljub temu se vrše neka poga-janja med Moskvo in skupino angleških finančnikov.

+ Ameriško-ruska pogajanja. Ameri-ški petrolejski trust se je začel pogajati s sovjetsko vlado, da dobi koncesijo za eks-ploatacijo petrolejskih vrelcev na Kavka-zu. Trust zahteva, da ima bivši lastnik teh vrelcev, Nobel, dati svoje dovoljenje in pristopiti kot član h konzorciju, da je podana neka garancija za slučaj spre-membe režima v Rusiji. Pogajanja se vrše v Berlinu.

+ Razmerje med Rusijo in Poljsko se v zadnjem času izboljšuje. Sovjet zač-e-nja izpolnjevati mirovne pogoje iz Rige.

+ Neuspeh washingtonske konferen-ce se je zdaj tudi javno na konferenci sa-mi pokazal, ker je zastopnik Francije de-cidirano izjavil, da Francija pod nobenim pogojem ne pristane na redukcijo podmorskih čolnov in lahkih križaric. Če se vz-me še neodjenljivost Japonske glede man-džurskega in deloma tudi šantunskega vprašanja, se lahko mirne vesti reče, da evropski, ameriški in azijski diplomati v Washingtonu niso ustvarili tega, kar je svet od njih pričakoval.

+ Razmere v Indiji. 29. t. m. se je otvoril kongres indskih nacionalistov v Calcutti. Navzočih je bilo 12.000 delega-tov! Predsednik kongresa, ki se nahaja v ječi, je poslal kongresu pozdrav, pozivlja-joč udeležence, da se pridružijo dobrovolj-cem. Namestnik predsednika je dejal, da bo politika Anglije, ki je začela z repres-a-lijami, mnogo doprinesla k uresničenju indskih idealov. Angleška vlada je 24 čla-nov kongresa obsodila na 3 mesece pri-silnega dela.

»Slovenec«

velja počenši s 1. januarjem 1922

za Jugoslavijo:

mesečno	30 K (7-50 D)
četrtletno	90 K (22-50 D)
polletno	180 K (45— D)
celoletno	360 K (90— D)

za inozemstvo:

mesečno	50 K (12-50 D)
četrtletno	150 K (37-50 D)
polletno	300 K (75— D)
celoletno	600 K (150— D)

Sobotna izdaja

za Jugoslavijo:

celoletno	40 K (10— D)
---------------------	--------------

za inozemstvo:

celoletno	80 K (20— D)
---------------------	--------------

Dnevne novice.

— Imenovanja in premestitve. Pre-meščena sta: okrajni komisar dr. Anton Megušar od okrajnega glavarstva v Kranju k okrajnemu glavarstvu v Krškem in pro-vizorni vladni koncipist Ivan Bavdek od okrajnega glavarstva v Krškem k okr.-glavarstvu v Kranju. Kmetijski asistent XI. činovnega razreda Albin Dular pri oddelku za kmetijstvo je imenovan za kmetijskega asistenta X. činovnega razreda na doseda-njem službenem mestu.

— Razpuščen društvi. Vlada je raz-pustila društvi »Katholischer Jugendbund für Marburg« v Mariboru in »Ortsgruppe Marburg des Verbandes der Maler, An-streicher, Lackierer und deren verwandten Berufe Oesterreichs« v Mariboru, ker ni-

zavrila Avstrija. Oboji, tako Hrvatje kakor tudi Srbi, so povdarjali, da ta obe pismi, cirilsko kakor latinsko, slvanstvu tuji: eno je namreč grškega, drug pa latinskega izvora. Če se oklenemo cilice, smo se s tem kulturno bolj privezalina Rusijo in imamo obenem tudi neko nacionalno trd-njavo, ki nas brani pred lanskim zapa-dom, obenem nam pa žalibogudi v veliki meri zapira poti do kulturni dobrin za-padnega latinskega sveta, kičujoč isto-časno neodrešene brate v rokah Kakšnega pomena bi bila enotna abeced si lahko vsak misli. Šolske knjige bi le enotne, ne pripravili bi se za napise nasleznih, prepotrebni skupni konverzacijski leksi-kon bi se lahko začel pisati; gpodarske pridobitve bi bile nedogledne.

Besedni zaklad ni enoten. Najbolj ši-rokogrudni so v tem oziru Srbi, i na svo-jih napisih, firmah itd. trpijo te spake-dranke iz vseh mogočih jezikovlja je pu-ristično odgojenemu Slovencu kamilo pri srcu, ko vse to čita. V Primor je cela množina italijanskih izrazov; dovci se kažejo tudi že v sintaksi, torej iselnosti

narodovi. Ves južnovzhodni del srbohrvat-skega jezikovnega ozemlja, zaeno z Bosno in Hercegovino, ima pa neštevilo turciz-mov, ki se rabijo tudi v knjižnem jeziku. Tu bi trebalo treznega purističnega giba-nja, ki bi ga pospeševala ljudska, srednja in visoka šola, vodili bi ga pa prvi znan-stveniki naši vseh ver in vseh plemen, in sicer brez »partijskih« interesov.

Knjižno narečje ni enotno. Hrvatje ra-bijo v pretežni večini — hercegovski ije-kavski govor (mlijeko, sijeno svjedok) Srbi zopet v pretežni večini resavski ozi-roma belgrajski e-kavski govor (mleko, seno, svjedok). Zdelo se je početkom, da bo zmagal na celi črti ije-kavski govor, ker so se ga oprijeli Ilirci, na srbski strani pa Vuk Stefanović Karadžić, za njim pa cela vrsta najslajnejših srbijanskih literatov. Toda od 80 let sem je vedno bolj začel prodirati srbijanski e-kavski govor; vršile so se tozadevno večkrat enquete, dve neposredno pred začetkom svetovne voj-ne. Hrvatje so že začeli popuščati. Nepo-zabni naš dr. Pero Rogulja je na po-litičnih shodih stavil resolucijo, naj Hrvat-je sprejmejo e-kavsko narečje, Srbi naj pa popustijo cirilico, ki naj se rabi poslej le še v cerkvenih knjigah. Resolucije so bile z navdušenjem sprejete. In danes, kako daleč smo od onega oduševljenja neposredno po ujedinenju! V ta eminent-no literarno-kulturna vprašanja se je vme-šala politika in začela rušiti in razdirati

ono narodovo duševno harmonijo. Žalost-no je, da se je tudi znanost udinjala po-litiki!

V svoji »Vežbenici hrvatskosrbskega jezika« piše vseučiliški profesor dr. Franc Ilešič: »Jugoslavlani pišemo dva knjiž-na jezika, hrvatsko-srbskega in slovenske-ga«. To pa ne odgovarja dejstvu, kajti Jugoslavlani pišemo tri knjižne jezike, slo-venski, srbskohrvatski in bolgarski. Na koncu uvoda v svojo »Vežbenico« omenja dr. Ilešič: »V ustavi Jugoslavije se naš je-zik imenuje srbsko-hrvatsko-slovenski. Dr. Ilešič bi bil moral kot znanstvenik dostavi-ti, da ta definicija ni točna, ker vzbuja domnevo o enotnem slovensko-hrvatsko-srbskem jeziku, ki ga pa ni in ga tudi ne bo.

Za takim netočnim znanstvom se pa podijo ljudje manjšega kulturnega hori-conta in ta nepravilna načela izvajajo v praksi. Gosp. I. Kovačič piše v »Učiteljs-kem Tovarišcu« (1. decembra 1921, št. 49) članek »Temelj enotne jugoslovanske kul-ture«, h kateremu uredništvo dostavlja med drugim: »Naša smer se v programu spaja z nazori tega članka.« V članku je več netočnosti, ki se ne maram z njimi pe-čati. Omenjam naj le, kako stališče za-vzema gosp. Kovačič nasproti učencem, ki bodo kar naenkrat začeli mešati srbsko-hrvatske oblike s slovenskimi in obratno. »Nastane vprašanje,« izvaja člankar, li naj konsekvntno ali pedantno popravljamo

vsak tak poskus? Jaz tega ne sto-rim! Ako se hočemo res dejansko uje-diniti, potem moramo pustiti razvoju pro-sto pot. Pri spisovnih vajah, slovenskih ali srbohrvatskih, gledam na to, da odgo-varjajo slovniške oblike katerimkoli, recimo jugoslovanskim pravilom... V obče pa odpirajmo mladini pogled v širo-ko bodočnost: v par desetletjih se bo čital in pisal en jezik od Maribora do Soluna...«

Kakor vidite, g. Kovačič ni baš ne-skromen. V par desetletjih bo asimilirati tudi celo Macedonijo in Srbi ne bodo nič več porogljivo govorili o »jugovini«, mar-več se po tem receptu širili še dalje na sever, jug, vzhod in zapad. Kako malo po-zna gosp. Kovačič zgodovino, kako malo mu je znana srbska in hrvatska ponosna duša, ki bo to njegovo jezikovno »čolo-bodro« enoglasno odklonila. Nekaj bo pa dosegel g. Kovačič in njegovi visoki men-torji s tem herostratskim početjem: naš i otroci ne bodo z nali ne sloven-ščine, ne srbohrvaščine in zato ne bodo zmožni nobene službe ne pri nas doma, ne pri naših bratih na vzhodu in jugu. To katastrofalno neznanje se bo pa, v kolikor se že ni, vgnezdilo tudi v glavah učiteljev in profesorjev, pa se nam bodo tako povrnila blaženi Prešernovi časi, ko sploh ne bomo več znali govoriti, marveč bomo — lajali in tace lizali...

mata več članov in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

— »Jutro« in železničarji. Iz krogov železničarjev smo prejeli: Ker liberalno »Jutro« kriči že v par številkah svojega lažnivega glasila o raznih 13. plačah in o nabavnih prispevkih za železničarje, mu svetujemo mi železničarji sledeče: »Jutro« naj s svojimi novicami vsaj toliko časa počaka, da bodo železničarji v resnici kaj dobili, kajti do danes nismo še nič. Ko bomo dobili, bomo že zbrali skupaj honorar, da bo bobnelo v svet, kaj smo dobili in komu se imamo zahvaliti. To pa že vnaprej vemo, da dotični gospod, katerega omenja »Jutro« že ve da se bližajo državnoborske volitve. — Železničarji.

— Važno opozorilo za vojne invalide, vdove in sirote radi dodatkov k pokojninam. Po členu 21 zakona o invalidih z dne 15. decembra 1921 se ustavi s prvim januarjem 1922 izplačevanje dodatkov k pokojninam: 1. za invalide, ki jim je bilo povodom za d n j e g a pregleda priznana manj kakor 50 odstotkov invalidnosti in sicer za njihovo osebo in za otroke; 2. za vse invalide dodatek za dva otroke, tako da jim ostane le za tretjega in nadaljne otroke izpod dopolnjenega 16. leta; 3. za vse vdove brez otrok, ki so mlajše kakor 45 let in sposobne za delo; morebitno nesposobnost morajo dokazati z nekelekovanimi pričevalom, ki ga izda brezplačno uradni zdravnik; 4. za vse invalide brez ozira na odstotke in število otrok ter za vse vdove brez ozira na število otrok, ako plačujejo več kakor 30 dinarjev neposrednega davka (po odmeri davkov za finančno leto 1920/21). — Ker bo treba na temelju tega zakona nanovo pregledati in popraviti vsa nakazila invalidom, vdovam in sirotam, ki so že bila pripravljena za izplačilo dne 1. januarja 1922, ne bodo mogli poštni uradi dostaviti zneskov kakor običajno v prvih dneh januarja. Vse prizadete stranke naj upoštevajo, da je s to spremembo združeno ogromno delo, ki bo izplačevanje zavleklo za nekaj časa. Vsakdo naj o tem obvesti svoje znanke invalide in vdove in jim priporoča, naj opuste vsako pismo in osebno pritožbo v Ljubljani. Uradi bodo skrbeli za to, da se bodo pokojninskijemki v smislu zgoraj označenega zakona kar najhitreje nakazali.

— S Koroškega se nam poroča, da je tam pri Sv. Jakobu pri Celovcu umrl g. Jožef Zemljak (bivši frančiškan p. Kasičan), ki je pred vojsko prestopil v krško škofijo. Pokopan je bil 29. dec. R. I. P.

— Prepovedani listi. Prepovedana sta komunistična lista »Bulletin Communiste« (Pariz) in »Delo« (Trst), ker pišeta zoper interese naše države.

— Tihotapske in hajduške vesti iz južnih krajev. Finančna straža v Zlatarju v Dalmaciji je na motornem čolnu »Luliz« iz Albanije zaplenila 465 kg srebra in ga izročila našim oblastem. Kot lastnik tega srebra se ni hotel nihče prijaviti. — Na božični dan je orožniška patrulja v Rakitnem na bosanski meji srečala znanoga tihotapca tobaka. Ker se na njihov klic ni hotel ustaviti, so orožniki streljali. Več krogel je zadelo tihotapca, ki je obležal mrtev. — V bližini Nikšića so okrog Božiča hajduki napadli dva ruska inženjera in jima odvzeli 83.000 dinarjev. Denar je bil državna last. Inženjera sta ga prejela za stroške zgraditve mostu in ceste. — Marijo Lutovič, ki je svoječasno s svojim soprogom pobegnila med hajduke, so orožniki pred par dnevi zajeli, dočim je njen mož pobegnil. Kakor pravijo, je bila ta žena najhlabrejši hajduk in so jo mislili izbrati za vodjo hajduške čete, v kateri se nahajajo tudi uradniki, popi in drugi.

Colomba.

29

Prosper Mérimée. — Poslovenil — (Dalje.)

Ko je izpregovorila te besede, se je sesedla na stol. Pokrila si je z mezzarom obraz in slišalo se je njeno zdihovanje. Žene so se jokaje gnetle okrog nje. Mnogo mož pa je divje pogledovalo župana in sinova. Nekaj starcev pa je godrnjalo nad sramoto, ki so jo povzročili s svojim prihodom. Sin umrlega je zlomil napetost in se odločil, da prosi župana, da čim prej odide, a župan tega povabila niti čakal ni. Srečno je prišel do vrat in že sta bila zunaj na cesti oba njegova sinova. Prefekt je mlademu Pietriju izrekel svoje sožalje in jim skoraj na to sledil. Orso pa se je približal svoji sestri, jo prijel za roko ter jo odpeljal iz dvorane. —

»Spremite ju,« je naročil mladi Pietri nekaterim izmed prijateljev. »Skrbite, da se jima kaj ne pripetijo.«

Dva ali trije možje so zelo spretno potisnili v svoj levi rokav bodalca in so spremili Orsa ter njegovo sestro do vhoda v njuno hišo. —

XIII.

Colomba je bila vsa zasopljena in izmučena, tako, da ni mogla izpregovoriti niti besede. Glava ji je slonela na bratovi rami in držeč jo za roko, jo je brat pristiskal k sebi. Dasi je bil sam pri sebi zelo

— Zopet — vzorni varnostni organi. V Karlovcu je pred par dnevi stražnik Mijo Car opazil v neki gostilni t t emu premoženju zelo nevarnega cigana Nikolica. Hitro je šel še po dva stražarja in potem so aretirali cigana in ga gnali na stražnico. Med potjo je cigan ponudil stražnikom 800 dinarjev, če ga izpuste. Stražniki so ponudbo sprejeli, si porazdelili denar in cigana izpustili, da še naprej krađe in rop. Vsi trije stražniki, ki so tako vestno vršili svojo službo, so bili odpuščeni.

— Vpokojenecem in v pokoj namenjenim uslužbencem južne železnice. Ker se vpokojenec južne železnice vsiljuje časopis »Upokojenec« bodite opozorjeni, da to ni naš časopis. Društvo vpokojencev južne železnice deluje samostojno in nima s Prvim splošnim društvom jugoslovanskih vpokojencev niti najmanjšega stika. Vsak zaveden vpokojenec in v pokoj namenjeni južne železnice naj se zaveda, kje je njegovo mesto. Toliko v pojasnilo, da ne boste v zmoti, ter imeli po nepotrebnem stroškov. — Predsedstvo društva vpokojencev južne železnice.

— Redni občni zbor poverjenštva splošne organizacije vojnih invalidov, vdov in sirot za Ljubljano in okolico se vrši dne 6. januarja 1922 v restavraciji »Zlatorog« v Gosposki ulici ob 9. uri dopoldne. Vojni invalidi in vdove, vaša dolžnost je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležite.

— Ježica. Orlovski telovadni odsek priredi na praznik Sv. treh Kraljev Finžgarjevo dramo: Razvalina življenja. Začetek ob pol 16. uri. Solobvezni mladini vstop ni dovoljen. Prijatelji iskreno vabljeni.

— Židovski kongres v Sarajevu. Dne 25. in 26. decembra se je vršil v Sarajevu kongres židov iz Jugoslavije. Razpravljalo se je o kulturnih, predvsem pa o gospodarskih vprašanjih, pri katerih so židje seveda najbolj zainteresirani.

— Pokojninski zaklad za zdravniške vdove (vdovce) in sirote kraljevine SHS ima dne 5. januarja 1922. ob treh popoldne v magistratni dvorani v Ljubljani svoj letni občni zbor z običajnim dnevnim redom — Prispevek za leto 1922. znaša 150 din. s 5% pribitki in je vpslati blagajniku dr. E. Dereaniju v Ljubljani.

— Prvi redni občni zbor Slov. zdravniškega društva v Ljubljani se vrši 5. jan. 1922. ob štirih popoldne z običajnim dnevnim redom. — Samostojni predlogi članov se morajo vsaj štiri dni pred zborom pismeno naznaniiti odboru.

— 49 litrov alkoholičnih pijač popije povprečno vsak prebivalec Slovenije, kakor je razvidno iz uradne statistike. Zato plača približno 1312 kron. Če bi si naročil dober časopis, bi plačal zanj petkrat manj, imel bi pa od njega neizmerno več koristi.

— Španska bolezen so pojavljajo. Listi poročajo iz Frankfurt, da divja tamkaj španska bolezen. Poštnih uslužbencev je obbolelo toliko, da urad ne funkcionira več. Zapri so tudi gledališča.

— Pretep v žabnici. V Oblakovi gostilni v Žabnici so se fantje stegli. Z nožem je bil med pretepom težko ranjen 30letni posestnikov sin Matevž Sifer.

— Iz sodniške službe. Dr. Vinko Zorc je imenovan za avskultanta. — Računski official Fran Pečnik je povišan za rač. revidenta, rač. asistent Fran Božič za rač. officiala in rač. praktikant Maks Presker za rač. asistenta.

— Pretep v Fužinah. Pri Kališniku v Fužinah sta se stegli Andrej Cimerman in Viktor Trtnik. Cimerman je sunil Trtnika z nožem v hrbet in ga težko poškodoval.

— Pocersti napad. Delavca Tomaž Jenšterle in J. Per iz Gorji sta na cesti napadla in težko poškodovala 25letnega žagarja Ivana Pristava iz Gorji.

— Napad na gozdne čuvaje. V gozdu graščine Hasperk je divji lovec Josip Komovec iz Nove vasi z nožem sunil v trebuh in v obe roki 59letnemu gozdnemu čuvaju Pavlu Milharčiču, kateremu je zadal težke poškodbe.

nevoljen nad njo zaradi zaključka njene pesmi, je bil preveč razburjen, da bi ji mogel napraviti le najmanjši očitek. Tiho je čakal konca tega živčnega napada, čegar žrtev se je zdelo, da postane Colomba. Kar nekdo potrka na vrata, Saveria vstopi vsa preplaščena ter naznani: »Gospod prefekt! Ob tem imenu se je Colomba vzravnila kakor da jo je sram vsled onemoglosti. Oprla je svoj skrušeni stas ob stol, ki se je očividno tresel pod njenimi rokami.

Prefekt je začel s prostim opravičevanjem zaradi nenavadne ure svojega obiska, miloval je Colomba, govoril o škodovanju hudih razburjenj, grajal navado pogrebnih jadikovanj, ki so vsled nadarjenosti pesnice navzočim še mučnejše; spretno je dal slutiti rahel očitek, zaradi osti, ki je tičela v zadnji pesnitvi. Potem je pa izpremenil glas ter rekel:

»Gospod della Rebbia, obložen sem s pokloni za vas od vaših angleških prijateljev; gospodični vaši sestra pa pošilja miss Nevil tisoč pozdravov. Imam za vas pismo od nje, da ga vam izročim.«

»Pismo od miss Nevil?« je kriknul Orso.

»Žal ga nimam pri sebi, a imeli ga boste v petih minutah. Njen oče je bil bolan. Bali smo se nekaj časa, da ga prime naša strašna mrzlota. Hvala Bogu, sedaj je izven nevarnosti, o čemer se prepričate sami, kajti kmalu ga boste videli, tako mislim.«

»Pač je bila razburjena miss Nevil?«

Gospodarstvo.

Polom italijanske velebanke.

Iz Italije je prišla nepričakovano vest, da je italijanska velebanka, ki ima podružnice po celi Italiji in tudi v inozemstvu, Banca Italiana di Sconto (Italijanska eskomptna banka) v četrtak ustavila svoja izplačila. Prva je ustavila izplačila centrala v Rimu, koj nato pa podružnice v posameznih mestih. Ljudi se je polotila velikanska panika. Rimsko sodišče je dovolilo italijanski eskomptni banki moratorij za dobo enega leta. Italijanski listi izražajo upanje, da se bo posrečilo sanirati zavod in rešiti, kar se rešiti da.

Iz Rima prihaja vest, da bo vlada proglasila splošen moratorij za celo kraljevino, ker se boji runa na banke. Moratorij bo raztegnjen tudi na anektirano ozemlje. Zadnje vesti trdijo, da je splošni moratorij že proglašen. To bi pomenilo težak finančni udarec za Italijo, od katerega bi se Italija tako kmalu ne opomogla.

Rimska in tržaška borza sta bili pod vtisom splošne negotovosti. Vendar curlska borza do sobote predpoldne še ni registrirala občutnejšega nazadovanja lire.

Do danes ni mogoče še predvideti dalekosežnost tega velikanskega poloma, ker se še ne ve, katere banke in tvrdke so pri polomu udeležene. Zanimivo je, da je bil istočasno tudi nad t t im zavodom v Milanu »Banca Italo — Roman« proglašen falliment.

Banca Italiana di Sconto je stala v tesnih trgovskih zvezah tudi z Jugoslavijo. Posebno znani so bili čeki te banke, ki so v velikih množinah krožili po Jugoslaviji. V koliko so jugoslovanski trgovski in gospodarski krogi pri tem polomu prizadeti, danes še ni mogoče dognati.

Washingtonska podružnica te banke »Italian Discompt and Truts Company« je oblegana od upnikov. Ameriška vlada je stavila zavod pod nadzorstvo. Istotako oblegajo množice pariško podružnico te banke. Bančno poslopje straži policija.

Italijanska vlada se posvetuje o ukrepih z neko mrzlično nervoznostjo. »Era Nuova« piše, da približno milijarda lir vlog te banke ne sme biti žrtvovana. Končno se list čudi v običajni italijanski frazeologiji, kako je mogoče, da Italija ni mogla preprečiti tega poloma.

»Edinost« piše, da ta polom za poznavalce italijanskih gospodarskih razmer ni prišel nepričakovano. Imena velikih italijanskih zavodov kot »Ilva«, »Ansaldo«, »Elba«, »Tern« se dan na dan pojavljajo v časopisih v zvezi z raznimi aferami. List je mnenja, da je glavni in prvi povod tega poloma brzokone večmilijska zguba italijanske delniške družbe »Ilva« in to vsled nevarnih spekulacij in ogromnih sleparij njenih upraviteljev. Radi sleparij so nekateri delničarji »Ilve« že 10. dec. zahtevali od državnega pravdnika aretacijo glavnih upraviteljev in sicer posl. Luzzatta, Maksa Bondija in Cezarja Fera in uvedbo kazenskega postopanja proti njim. Zanimivo je dejstvo, da je »Ilva« žrtvovala velike vsote denarja za izvolitev svojega upravitelja Luzzatta v italijanski parlament in je radi tega dejstva italijanska zbornica razveljavila mandat imenovanega poslanca.

Ta polom v italijanskih vrstah mora biti resno svarilo tudi za nas. Narodno gospodarski razvoj ne pozna prevelikih umetnih skokov. Delniške družbe rastejo kakor gobe po dežju. Spekulira se s kapitalom, ki presega proti načelom nacionalne ekonomije daleč delniško glavnico in rezerve. Na vsak način moramo gledati,

»K sreči ni spoznala nevarnosti, dokler ni minila. Gospod della Rebbia, miss Nevil pravi, da ima mnogo govoriti z vami in vašo sestro.«

Orso se je priklonil.

»Zelo rada vaju ima. Za njeno ljubeznivo zunanostjo, za njeno navidezno lahkoživostjo se skriva razvita panika.«

»Carobna je ta oseba,« je menil Orso.

»Malo da ne na njeno prošnjo sem prišel sem, gospod. Nihče ne pozna bolje kakor jaz tisto usodno zgodbo, ki bi najraje videl da bi mi je ne bilo treba obnavljati nikdar več. Ker je Barricini župan v Pietraneri in jaz prefekt tega okraja, mi pač ni treba omenjati dejstva, da so mi znana sumničenja, s kakršnimi so vas — če sem prav poučen — hoteli omotati izvestni ljudje in da ste jih vi — vem tudi to — ogorčeno zavračali, kar je bilo z vašega stališča in od vašega značja tudi pričakovati.«

»Colomba,« je rekel Orso obrnivši se na stolu, »ti si pač trudna. Leč bi šla.«

Colomba je odmajala, da ne. Obšel jo je zopet navaden mir in vprla je svoje začrte oči v prefekta.

»Barricini,« je nadaljeval prefekt, »bi želel, da jenja to sovraštvo... to se prvič stanje negotovosti, kje si poragate iz oči v oči... Kar tiče mene, bi mi bilo silno ljubo, to bi vspostavili do njega tako razmerje, kakršno je v navadi med ljudmi, ki se med seboj spoštujejo...«

da se izognemo dogodkom iz leta 1378, ko so delniške družbe doživele svoj prvi veliki polom.

Poudariti pa moramo, da je velika francoska banka za trgovino s Kitajsko proglasila svoj konkurz. Z zadevo se peča še vedno francoski parlament. Rumunska Narodna banka je tudi doživela velik polom in rumunska vlada ji je dovolila moratorij. Na Nemškem sta dva banki v novembru ustavili izplačila, istotako ima tudi Švica svoj bančni polom.

g Ljubljanski semenj za kožuhovino. Specijacija »Balkan« objavlja: Pavlovi ljubljanski semenj za kožuhovino, ki so se vsako leto obdrževali v prostorih ljubljanskih javnih skladišč, so nekdanje zelo sloveli. Udeleževali so se jih ne samo domači kožuhovinarji, ampak so pošiljale nanj svoje zastopnike tudi največje nemške, italijanske in francoske tvrdke s kožuhovino. Na žalost so semnji med vojko zasopali. Ker slovi baš Slovenija, odnosno vsa naša Jugoslavija po svoji kožuhovini in je Ljubljana kot ustvarjena za trgovsko posrednico med severozapadnim in južovzhodnim trgovskim svetom, oživi »Balkan«, delniška družba za mednarodne transorte, te semnje zopet v svojih javnih skladiščih v Ljubljani. Dunajska cesta 33. Prvi tak semnji se bo vršil 23. januarja 1922. t. j. tretji ponedeljek po sv. Treh kraljih. Nanj opozarjamo vse poselstnice kožuhovine in trgovce. Prodajalcem, ki bi imeli malo kož, da bi se jim ne izplačalo pri samim v Ljubljano, prevzame prodajo »Balkan« po lastnih komisijskih strokovniških in najvišji dnevno ceno. Tako blago pa mora dospeti v »Balkan« na kasneje do 21. januarja. Na posamezne kože naj bodo pritrtieni lističi imenom lastnika in z najvišjo zahtevano ceno. Ker z ozirom na različne prometne odnosno carinske — izvozne predpise malemu lovcu in imečkemu ljudstvu direktna prodaja kož v inozemstvo ni mogoča, je ta semenj ravno za te dele največje važnosti, in to tembolj, ker so jih do sedaj premeteni kupčevalci v največji meri izrabljali. Kakor poroča linska »Künchenerzeitung« z dne 4. t. m., so cene kožuhovine jako poskočile ter se plačuje n. pr. z vidro 1400 do 2000 mark, za kuno belico 400 do 4500 mark, za kuno zlatico 5000 do 5500 mark, za lisico 1000 do 1400 mark, za deburi 500 do 550 m., za podlasico 10 do 40 mark, za jazbeca 180 do 220 mark, za divjega mačka 180 do 250 m., za domačjo mačko 30 do 50 mark za zajca 28 do 33 mark, za srno 45 do 60 mark.

g Negovanje tobaka v češkoslovaški republiki. Finančno ministrstvo je dovolilo, da bi bodoče leto v vseh letiškkih šolah na Češkem gojili tobak. Namen tega ministrskega ukrepa je, dogati, katere vrste tobaka bi na Češkem najbolj uspovale.

g Situacija nemške industrije. »Gazette Generale Allemande« prinesla lestvico, ki kaže situacijo nemške obrti. Iz lestvice se da posneti, da o zvišanje kapitala in emisij od začetka 1. izdali 18 milijard 808.770.000 mark.

g Nov carinski tarif na češkoslovaškem. Ministrski svet je sklenil prejšnji teden uvesti nov carinski tarif, ki bo stopil v veljavo s 1. januarjem 1921. Carina na žito bo odpravljena, carina za druge predmete pa znižana.

Žepni koledar

Jugoslov. kmetске zveze za l. 1922.
je izšel.

Dobi se v tajništvu Jugoslovanske Kmetске zveze (Jugoslov. tiskarna II. nadst., v Jugoslov. bukvarni in v trgovini K. T. D. (prej Ničman).

Cena 18 K.

—

Več zaščite žrtvam ureha.

Maribor, 31. decembra.

Število nezakonskih otrok ni nobeno absolutno in zanesljivo merilo za moralni nivo ljudstva. V hiperkulturnih državah, v katerih se navadno pojavlja moralna propast do perversnosti, je pa število nezakonskih otrok neko relativno merilo za presojanje moralnega stanja in večje število nezak. otrok dokazuje celo, da dotično prebivalstvo ne stoji sicer na visoki stopnji morale, da pa njegova morala ni še padla na najnižjo stopnjo. Prava, resnična kultura nikdar ne vodi v nemoralno in če je takozvani hiperkulturi celo v krščanskih državah navadno spremljevalec moralno propadanje, je to samo znak, da se tam kulturni razvoj ni vršil na temeljih krščanstva in je torej kulturno stremenje zašlo z zanesljivih krščanskih vodnic na pota zablode.

Dočim pa izpolnjuje Cerkev svojo nadnaravno misijo v varstvu morale, države čestokrat svojo tozadevno, že od narave v svrhu samoobrambe diktirano nalogo kaj rade zanemarija; v zvezi s tem pa obstoji še drugo vprašanje, ki ga narekuje krščansko-socialno čustvovanje, to je zaščita žrtvam ureha. Te žrtve občutijo v javnosti pač obsodbo, ne najdejo pa nobene usmiljenja in za njihovo varstvo ni dovolj preskrbljeno, ker mora vso naravno pokoro za greh nositi ženska, moški pa razmeroma malo ali skoraj nič. To potrjujejo ne le množične tožbe civilno-pravnega značaja, kjer nesrečna mati išče šele po sodišču zakonite preskrbe od nezakonskega očeta. Se bolj žalostni kot ti slučaji so oni, ki tirajo tako nesrečno mater, če nima dovolj moralne opore, v zločinstvo ali na zatožni klopi, in to zaradi materialnih skrbi za otroka. Eden takih slednjih omenjenih slučajev se je razpravljaval ravno te dni pred tukajšnjim kazenskim senatom. Starejša dekle je nezakonska mati 14 letne deklice; nezakonski oče ni le pozabil na svojo obliko zakona, v zadnjih letih je čisto pozabil tudi na svojega otroka. Mati je bila primorana služiti kruh zase in za otroka po odvetniških pisarnah. V neki taki pisarni, kjer je imela 1000 K mesečne plače, je bil ukraden pisalni stroj. Tatvine so obdolžili njo. Ker je policija ni hotela izpustiti brez priznanja in ji grozila z zaporom in ker je nesrečnica zamažala, naj jo puste vsaj toliko domov, da obvesti otroka, ki obiskuje šolo in ne more niti v sobo, ker je imela ona ključ, je pred vrati zapora priznala tatvino, kar je potem odločno zanikala s trditvijo, da ji je neznanec ponudil v prodajo svoj stroj ter ji za to obljubil 800 K. Ker je denar potrebovala za nepreskrbljenega otroka in se je neznanec predstavil kot trgovec s stroji, se je spustila v to dvomljivo kupčijo. Posledica: mati je že poldrugo leto brez službe, otroka je morala vzeti iz šole in ker sodišče išče dotičnega prodajalca, leži na nji še vedno težka skala suma in obtožbe tatvine. Kaj bo z otrokom? Deklica bi letos že lahko šla na učiteljske. Sličnih slučajev mrgoli tudi po drugih sodiščih.

Izmed 100 otrok, ki se po ulicah potepajo in kradejo po hišah, je gotovo 60 odstotkov takih, ki ne poznajo zakonskega očeta. V Mariboru se v splošnem prav malo pozna, da imamo tu državni zavod za zaščito dece, sicer bi se ne potepalo toliko nezakonskih otrok po ulicah, pa tudi že po ječah. Pri nas gre vse preveč šablonski, vse je preveč le na papirju, kar velja pač v prvi vrsti glede zaščite naše

dece v splošnem, posebej pa še glede nezakonskih otrok.

Ta očitek velja tudi za varstvene oblasti pri naših sodiščih. Kdo se briga za one nesrečne slučaje, ko so se pred vojno sklopale med nezakonsko materjo in očetom poravnave glede preskrbe otrok. Tak oče je takrat plačal n. pr. 1000 K odpravnine enkrat za vselej. Ako bi ona doba valutnih in življenjskih razmer trajala še do danes, bi taka vsota še nekaj izdala. Toda vojna je takratne razmere tako predrugačila, da je n. pr. 1. 1914 plačanih 1000 K moralo porabiti se že med vojno. Odkod naj taka mati vzame sedaj denar za preskrbo otroka? Izšla je sicer naredba vlade, ki je uveljavila, da to absolutno ne gre več in da se morajo pred vojno sklenjene take pogodbe reformirati današnjim razmeram primerno. Katera naših varstvenih oblasti se je pa zanimala za to naredbo?

Ravno zdaj ima neko sodišče na Stajerskem tipičen tak slučaj. Oče je plačeval za otroka 10 K mesečno, še le pozneje po 20 K. Tik pred vojno pa je sklenil z materjo poravnavo za 1600 K — za vse večne čase. Vsled vojnih razmer je ta odpravnina komaj zadostovala do leta 1916. Oče se je pa medtem oženil, bil je tudi na vojni in se v zavesti, da je nekoč izplačal 1600 K, ni ves čas niti toliko zanimal za svojega otroka, da bi vedel, ali sploh še živi. Deček je medtem zrastel za šolo, narastla je tudi neznošna draginja, mati se je morala zadovoljiti, da je vzdrževala otroka s pomočjo svoje matere. Šele v skrajnem obupnem položaju se je ponižala in zaprosila otrokovega očeta za pomoč. Ta je zavrnil prošnjo, sklicujoč se na svojedobno poravnavo, obljubil je miloščno samo iz naslova obnega človekoljubja. Stvar je prišla pred varstveno sodišče, kjer se je človekoljubni oče izgovarjal na svojo poravnavo 1600 K za vse večne čase. In varstveno sodišče samo ne ve drugega izhoda, nego da pošle ubogo mater na drago in negotovo civilno-pravno pot. In takih slučajev bo le v Mariboru na tisoče.

Ljubljanske novice.

lj Občinski svet. Prihodnja radna seja občinskega sveta bo v torek dne 10. januarja 1922.

lj Enketa za nov stavbni red za mesto Ljubljano se vrši v sredo, dne 11. januarja 1922 ob 5. uri popoldne v mestni dvorani.

lj Nove prodajalnice mleka v Ljubljani. Z novim letom prične Gospodarska Zveza v svoji prodajalnici v Šolskem dvorcu prodajati dobro mleko. V najkrajšem času bo pričela prodajati mleko tudi v prodajalni Gospodarske Zveze na Dunajski cesti št. 29. Kakor čujemo, bo Gospodarska Zveza organizirala in ustanovila mlekarne po celi Sloveniji in se bo pričela intenzivno pečati s trgovino z mlekom in mlekarскими izdelki.

Božična umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu. Na mnoge želje se razstava podaljša do vključ. nedelje 8. januarja 1922.

lj Pevski koncerti bo danes zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Na sporedu je več pevskih točk, ki jih bo pel pevski zbor katoliškega društva rokodelskih pomočnikov, in božična igra »V zadnjem trenutku«, katere dejanje se vrši na Sveti večer. Vstopnice se dobivajo danes od 16. do ure popoldne v Rokodelskem domu in zvečer pri blaginji. Pričetek je točno ob pol 8. uri zvečer.

lj Filozofska konferenca pri sv. Petru inna redno sejo v ponedeljek dne 2. janu-

arja ob 5. uri popoldne v družni prostori.

Šentepetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek 2. t. m. ob polosni zvečer v društvenih prostorih zanimivo in aktualno predavanje. Po predavanju odbora seja. Vabljeni vsi člani in odborniki.

lj Ruski akademiki vsem ljubljanskim ljubljancem želijo srečno novo leto. — Odbor.

lj Poroči se danes na Brezjah g. Alojzij Žitnik, kr. gimn. suplent, z gospico Kristo Gorjan. Obilo blagoslov!

lj Redka proslava. V Strojnih tovarnah in livarnah, enemu naših največjih industrijskih podjetij, se je vršila včeraj redka proslava. Oblar Janez Zargi, vzlic svojim skoro sedemdeset letom še čvrst in trden mož, je dočrtil petdeseto leto službe, v podjetju. Pred zbranimi zaupniki delavstva, je častil ravnatelj inž. Boncelj slavljencu ter mu izročil primerno darilo.

lj V ponedeljek 2. jan. 1922 predava v Šolskem prosvetnem društvu starešina dr. J. Punčar: Jugoslavina in Italija. 2. del (nadaljevanje in konec). — Tajnik.

lj Kolo jugoslov. sester priredi dne 5. januarja ob 4. uri pop. v Mestnem domu svojo božičnico. Ob tej priliki bo obdarovanih 300 revnih otrok z obleko, perilom in obnavlom. Vabljeni so vsi dobrotniki in prijatelji društva.

lj Družba sv. Elizabete. Osrednji svet družbe sv. Elizabete ima redno mesečno sejo v torek dne 3. januarja ob 3. uri popoldne v Dobrodelnosti. (Poljanski nasip 10.)

lj Mestna blagajna ostane dne 2., 3. in 4. januarja 1922 zaradi zvebanja ljubljanskih sročk za promet s strankami zaprta.

lj Tatvina koles. V gostilni pri Novem svetu je bilo ukraden 2500 K vredno kolo znamke Wafflenrad, last elektromonterskega pomočnika Franca Skapin. — V hotelu »Tratnik« je bilo trg. sotrudniku Rafaelu Spindler ukraden kolo »Erika«, vredno 4000 kron.

lj Za »hec« ukraden kolo. Dne 29. dec. je bilo ukraden 5000 K vredno kolo gostilničarki Elizabeti Ovirskovi. Varnostna stražnika Gec Ivan in Jos. Obravnič sta zasledovala tate in aretirala Jakoba Dimnika, hlapca pri Andrettu in odvzela kolo, katero je Dimnik skril v šupo. Na policiji je Dimnik okrajnemu nadzorniku Grudnu rek, da je hotel napraviti le »en hec«. Policija je dalje aretirala tudi Ignaca Rozmana, ki je bil pri tatvini kolesa navzoč. Policija je umevala Dimnikovo šalo in je izročila njega in Rozmana deželnemu sodišču, katero bo ugotovilo, če je tatvina kolesa »hec« ali hudodelstvo po § 171. kazenske postave.

lj Razgrajšč. Ivan Škrbec je prišel pozno ponoči domov in je tako kričal, da je zbudil prebivalce v vsi hiši. Francu Patetu, ki ga je miril, je grozil, da ga bo s sekuro, neko drugo žensko je pa tako prestrašil, da je kar v nočni obleki zbežala na cesto. Škrbec je pomiril policijo.

lj Kdaj se mora respektirati petje državne himne. Ker se je zgodil slučaj, da se s strani oblastvenih organov povodom nekega incidenta ni respektiralo petje državne himne, se opozarja na še veljavni odlok deželne vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919, številka 12.575 preds., s katerim se je odredilo, da se sme peti državna himna le ob svečanostnih in slavnostnih prilikah, ko gre za to, da da občinstvo duška svojim domoljubnim čustvom. Kadar se pa poje himna v drugačnih slučajih, je to omalovaževanje državne himne in se zato oblastvenim organom ni ozirati na njo.

lj Policijska kronika z dne 30. decembra 1921. Aretacije: zaradi tatvine 4, zaradi pijanosti 4, zaradi nevarne grožnje 1. Ovadne: tatvine 2, pijanost 3, cestni policijski red 6, posest orožja 1, telesna poškodba 1, nezaklepana trgovina 1. — Na kolodvoru je bil aretiranih 6 sumljivih oseb. Politič. je bil aretiran državni posredovalec za delo dvema aretovancema, ki sta bila voljna delati, preskrbeli dolo.

lj Veseljak v operi. Leopold G. je prišel precej dobre volje v opero, v kateri je nadlegoval občinstvo. Ko so mu rekli, naj zapusti gledališče, je začuden gledal okoli sebe in vpraševal: »Ali ste pijani?« Policija je odvedla moža na stražnico, kamor je prišla nje-

gova žena, ki je moža aretirala in ga odvedla domov.

lj Pijančki. Pred škofijo je bil aretirani neki »junak«, ki se je kar po blatu valjal, ker se je tako nacukal ruine pijače. — Na Marijinem trgu je odvedla policija pijančka, ker je nadlegoval ljudi. — V Dalmatinovi ulici je policija pobrala nekega pijančka, ki je ležal na tleh.

lj Hudega psa ima neki ljubljanski gospod, zaradi katerega je imel že večkrat s sodnijo sitnosti. Psa je zato oddal na svoje posestvo v Smartno pri Ljubljani. Pes mu je pa tudi v Smartnem napravil nepriliko: ko je šel 10-letni Vinko Zorjav v šolo, ga je zagrabil pes zadaj za bleče in ga s tako silo vrget v zid, da fant nekaj dni ni govoril. Ugriznil fanta hudi pes ni.

lj Karloški tatovi v Ljubljani. Dne 5. septembra 1921 so se pripeljali iz Karlova v Ljubljano Peter Krašovec, Milč Lazali in Milč Bolič. Ko so prišli trgovci odirati trgovine, so prišli navedeni kraški. Vsi trije so prišli skupaj v trgovino, dva sta blago pregledovala, tretji je pa kradel. Delali so tako spretne, da ni noben trgovec zapazil tatvine. Toda čuječe oko postave je pazilo nanje. Ko so se nameravali odpeljati iz Ljubljane, jih je policijska straža na glavnem kolodvoru prišla in jim odvzela njihovo plen. Oškodovani so bili Franciška Slovnik, F. Droueuk, J. Lončar, A. Oblat, A. Jesenko, Ivanka Lindner, J. Mohorčič in A. Presker. Deželno sodišče je prisodilo Boliču Milču in Lazali Milču vsakemu po pet mesecev težke ječe, Krašovecu pa 4 mesece težke ječe.

lj Tatvine. V kavarni pri Slonu je bilo ukraden 140 K denarja. Pošteni najditelj se prosi, da odda v Sp. Šiški. Vodnikova cesta št. 8.

lj »Fejs« smo se imeli? je vzkliknil Jože Križe, ko ga je na policiji in ravnateljstvu zaslišaval g. okrajni nadzornik Poškeršek. Križe je bil uslužen v tvornici konzerv na Vrhniki. Ko je šel za svoje gospodarje po opraveh v Ljubljano, je dvignil 13.000 kron in odpeljal se je v Belgrad in v Bosno. Zabaval se je tako »fejs«, da ko se je vrnil v Ljubljano, je imel le še 108 kron. V Ljubljani je Križe na cesti srečal detektiv Hauptmann, kateri ga je ljubezljivo povabil na policijsko ravnateljstvo, kjer so ga po zaslišanju izročili sodišču.

lj Tatvina v mestni ubožnici. Mestni ubogi Mariji pl. Neugebauer je bila v mestni ubožnici v Japljevi ulici ukraden bela posteljnina rjuha, vredna 600 kron.

lj Zgubila se je kuverta, v kateri je bilo okrog 140 K denarja. Pošteni najditelj se prosi, da odda v Sp. Šiški. Vodnikova cesta št. 8.

Nova revija »SOCIALNA MISEL«

začne izhajati januarja meseca 1922. leta.

Prinašala bo kratke članke o najbolj aktualnih vprašanjih domače in svetovne politike, socialnem vprašanju kulturnih problemih in gospodarskih znanstveni, najširšim krogom razumljivi. — Obravnavala bo vsa vprašanja s stališča krščanskega svetovnega nazora, dajoč v tem okviru najširšo svobodo, in si zasigurala za vse panoge odlične sotrudnike ter bo prišla nasproti potrebam našega časa, ki rabi zlasti odločnih smernic v socialnem pogledu.

SOCIALNI DEL BO UREJEVAL

DR. A. GOSAR

KULTURNI

FR. TERSEGLAV.

Cena 100 K na leto.

Izhajala bo dvanaestkrat na leto.

Naroča se pri Ničmanu v Ljubljani.

za sebi zločine, kakršnim tudi vi, korzicani, ne priznate, to je neki tak neki Tomaso Bianchi. In je sedaj zaprt v Bastijo; razodel je, da je pisec ugodnega pisma.

»Ne poznam tega človeka,« je rekel Orso. »Kakšen namen bi pač mogel imeti?« »Tukajšnji rojak je,« je rekla Colomba. »Brat je našega starega mlinarja. Hudobnež in lažnivec je, nevreden, da mu kdo verjame.«

»Videli boste,« je povzel zopet prefekt, »namen, ki ga je zasledoval pri celi stvari. Mlinar, ki ga omenja vaš gospodična sestra — ime mu je, mislim, Teodor — je imel v našem polkovnikov mlin ob jezu, zaradi katerega je tožil Barricini vašega očeta. Polkovnik — plemenit kakor je bil — ni zahteval skoro nikake najemnine od mlinarja. No, Tomaso si je pa mislil, da bo v slučaju, da pride mlin Barriciniju v roke, moral plačati znatno najemnino, kajti znano je, da Barricini zelo ljubi denar. Kratka, Tomaso je ponaredil pismo, da ustreže svojemu bratu, glej, to je cela zgodba. Saj veste, da so družinske vezi tako močne v Korziki, da zavajajo včasih v zločine... Izvolite mogoče pogledati še to pismo, ki mi ga piše glavar, ki vam potrdi, kar sem vam pravkar povedal.«

C. so je preletel pismo, ki je poročalo podrobno o Tomasovih prednikih, Colomba pa je istočasno čitala čez bratovo ramo.

K je končala, je vzkliknila:

»Orlanduccio Barricini je šel pred mesecem v Bastijo, ker je vedel, da se

kmalu vrne moj brat. Videl je tam Tomasu in mu odkupil to laž.«

»Gospodična,« je rekel nepotrepljivo prefekt, »vi vse razlagate s govornim sumničanjem; mar je to sredstvo, da pridemo do resnice? Vi, gospod, vi ste preudarni; povejte, kaj mislite sedaj? Verjamete tudi vi, kakor gospodična, da bi se človek, ki razen ne posebno hudih napak nima ničesar obžalovati, da bi se tak človek vesele srca obdolžil zločina ponarejanja in vse to le zato, da ustreže neznanu?«

Orso je znova prebral glavarjevo pismo, sedaj z izredno pazljivostjo, kajti odkar je videl odvetnika Barricinija, se mu je zdelo, da ga bo težje prepričati o njegovi nedolžnosti kakor nekaj dni poprej. Končno je čutil, da je prisiljen priznati, da mu izpoved zadošča. Toda Colomba je zakričala glasno:

»Tomaso Bianchi je slepar. Ne bo obsojen, ušel bo, o tem sem prepričan.«

Prefekt je skomizgnil z rameni.

»Pokazal sem vam to poizvedbo, gospod, ki sem jo prejel. Vrnem se in vas prepričam vsemu premišljevanju. Mislim, da vam je sedaj jasno in upam, da imate pamet močnejša kakor sumničavo vašo sestro.«

Orso je izpregovoril, ar besed v opravičilo sv. sestre in ponovil, da je sedaj uverjen, da je edini krivec Tomaso.

Prefekt je vstal, da odide.

»Da ni tako pozno,« je še dostavil,

»bi predlagal, da greste z mano po pismo gospodične Nevil. — ...Ob isti priliki bi lahko povedali Barriciniju, kar ste povedali meni in vse bi bilo končano.«

»Nikdar ne stopi Orso della Rebbia h kakemu Barriciniju,« je kričala Colomba nestrpno.

»Gospodična je tintinajo! v družini, kakor je videti,« je prefekt pošalil.

»Gospod,« je rekla Colomba, »za nos vas vodijo. Vi ne poznate odvetnika. To je najprejrejši in najpoglejši človek. Rotim vas, da ne spravite Orsa k dejanju, ki ga pogreznemo v sramoto!«

»Colomba!« je zavpil Orso nad njo, »strast te je spravila ob pamet.«

»Orso, Orso! Pri škatulji, ki sem ti jo izročila, te prosim, poslušaj me. Med tvojimi Barricinijevimi je kri; ne greš tja k njim, ne greš!«

»Sestra!«

»No, dragi brat, ne greš, ali pojdem od hiše, da me ne vidiš nikdar več... Orso imej usmiljenje z menoj!«

Padla je na kolena predenj.

»Zal mi je,« je rekel prefekt, »da vidim gospodično della Pebbia tako brez glave. Pregovorili jo boste, o tem sem prepričan.«

Priprl je vrata in se ustavil očitno čakajoč, da mu Orso sledi.

1 Tako nazivljejo v Korziki ovna, ki pri prednji nosi zvonce; po prenosu se rabi za tistega, ki v hiši odločuje; v tem slučaju bi po naše rekli, da ženska hlape nosi.

»No morem je danes pustiti,« je rekel Orso... »Jutri, če...«

»Odpotujem zgodaj jutraj,« je rekel prefekt.

»Počakaj vsaj do jutri zjutraj, dragi brat,« je prosila s sklenjenimi rokami; »vsaj do jutri zjutraj. Daj mi, da pregledam listine mojega očeta... Tega mi ne moreš očeči.«

»No, dobro! Še danes jih pregledaš. Me vsaj ne boš več mučila s tem groznim sovraštvom... Prosim tist... tam, opravite, gospod prefekt... Tudi sem tako strašno slabe volje danes... Bolje bo jutri.«

»Noč vaju umiri,« je rekel prefekt odhajajoč; »upam, da odpadejo jutri vsi va- jini pomisleki.«

»Sestra, vzemi luč,« je poklicala Colomba, »spremljaj gospoda prefekta, dal ti bo pismo za brata.« Dala je par besed, ki jih je slišala le Saveria.

»Colomba,« je rekel Orso, ko je prefekt odšel, »mного skrbi si mi ustila. Ti se torej misliš vedno ustavljati razvidni resnici.«

»Odloga si mi dal res malo, le do jutri zjutraj,« je odvrnila. »Pač malo časa res; toda še vedno upam.«

Potem je vzela sveženj ključev in stekla v sobo zgornjega nadstropja. Tam se je slišalo, kako je odprla predal in brskala po pisalni mizi, kamor je oče spravljaval važne listine.

(Dalej.)

štajerske novice.

Š Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. Krasen uspeh prve obrtne razstave v Mariboru je med agilnim odborom »Slovenskega obrtnega društva« poročil sklep, da se vrši v l. 1922 druga razstava v večjem obsegu. Ta druga razstava bo na razpolago vsem obrtnikom cele Štajerske, Prekmurja in Koroske ter bo nosila naslov »Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru«. Razstave se lahko udeležijo tudi obrtniki vajenci vseh strokovnih omenjenega ozemlja. Kdaj in v katerih prostorih se vrši razstava, to še ni določeno. Interesenti za to razstavo naj se obrnejo na naslov »Razstavni odsek Slovenskega obrtnega društva Maribor, Aleksandrova cesta 22.

Š Petdesetletnica šolskih sester v Koloniji. V mariborskem magdalenskem predmestju, v takozvani Koloniji, so leta 1871 mariborske šolske sestre pod vodstvom s. Salezije Weitzer ustanovile otroški vrtec za otroke tukajšnjih železničarjev. Božični terek je obhajal ta zelo koristen zavod svojo 50 letnico ob priliki običajne božičnice. Bila je to prisrčna in ganljiva slovesnost. G. prof. dr. Ant. Medved nam je v slavnostnem govoru orisal vztrajno delovanje šolskih sester, ki so za železničarsko mladino toliko dobrega storile. Naglašal je posebno zasluge ravnateljstva žužne železnice, ki je bilo temu zavodu vedno izvanredno naklonjeno. V imenu žužne železnice je tukajšnji nadravnatelj g. Dolinšek častital šolskim sestram ter se jim zahvalil za velike dobrote napram železničarski mladini. Na to je bilo bogato obdarovanih 150 otrok.

Š Alera Viljem Dengg stavbenika v Ptuj, se je zaenkrat končala v petek zvečer pred kazenskim senatom Maribor. Dengg je bil že štirikrat pred poroto, enkrat obsojen na 15 let, drugič na dve leti in sicer radi hudodelstva krivega pričevanja se iz l. 1918. Slučaj je vsled ničnostnih pritožb prešel iz porote na kazenski senat, ki je v petkovi razpravi Dengga obsodil na 3 mesece težke ječe.

Š Slučaj kapetan Mlaker. Kapetan Mlaker v Mariboru še vedno vztraja na svoji barikadi. Razburjenost prvega dne se je v toliko poglobila, da je Mlaker pripravljen na »demobilizacijo«, ako se mu zasužura, da ga bodo pustili pri miru. Iz njegovih pism nekatere osebe je posneti, da se nahaja v veliki eksistenčni bedi in da je svoje dejanje izvršil v skrajnem obupu. Splošna nevolja se obrača na stanovanjski urad, katerega člani dobro poznajo žalostne socialne razmere Mlakerjeve. Župan Grčar pravi, da so Mlakerju nakazali drugo stanovanje zunaj mesta, to stanovanje pa so mu odvzeli zato, ker ga v zadnjem času ni rabil sam nego ga je oddajal v podajem. G. župan pa ne pove, da je bil Mlaker prisiljen razkrojiti družino ter začasno svoje stanovanje oddati, ker je bil to njegov edini denarni dohodek. Tudi se je Mlaker zagrizel v idejo, da more le v tem stanovanju izvršiti svoj baje veliki izum na goslih. Če bi bil g. Grčar kot socialist vse te razmere vpošteval, bi bil Mlakerja pustil še na miru in se raje zanimal za deložiranje drugih strank ravno v tej hiši.

Š Ob roko je prišel delavec Anton Tomasič iz Sv. Miklavža, ki je bil zaposlen pri cirkularni žagi na Teznu. Pri svojem delu je pred par dnevi iz neprevidnosti prišel preblizu stroju, ki je zagrabil desno roko in mu jo popolnoma zmečkal. Prepečljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Š Ogenj. V četrtek dne 29. dec. je pogorela na Ponikvi ob juž. žel. postestniku Jožetu Mlakerju, p. d. Frančku hiša in hlevi. Ogenj se je pokazal okoli pol 11. ure ponoči, ko so domači že spali. Le požrtvovalni pomoči vaščanov in mirnemu vremenu se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil. Sicer bi bila vpepeljena vsa vas. Kako je ogenj nastal, ni znano. Posestnik je bil zavarovan le za 6000 K.

Primorske novice.

p Najdena monštranca. Dekanijska cerkev v Trnovem na Notranjskem je bila v enem letu dvakrat okradena. Čuden slučaj se je pripetil te dni. V Knežaku je dne 27. decembra našel domač sinko v senu monštranco z veliko hostijo, ki je bila popolnoma ohranjena in ciborij, ki sta bila ukradena v Trnovem pred dvema mesecema. Zgončeva hiša je pri tem popolnoma nedolžna. Tat je gotovo potoma ukradene cerkvene stvari skril, da bi jih nesel čez mejo. Čudno je to, da je nesel v monštranci sv. R. Telo skoro dve uri daleč in potem vse skril in pustil nedotaknjeno. Monštranca je bila namesto lani ukradene naročena v Padovi in je stala 850 lir. Vrnila se je takoj nazaj v Trnovo.

p Amerikanskim Slovincem. Iz Primorskega smo prejeli ta-le apel na naše rojake v Ameriki: Prosim Vas nujno, da denarja v navadnih pismih v zasedeno ozemlje ne pošiljate, ker pridejo skoro vsa pisma odprta in denar izgine. Samo v denarnih pismih. Vsi listi se prosijo za pošt.

Prosveta.

»Mentor« redivivus.

Leta 1908. je škofijski zavod sv. Stanislava začel izdajati list »Mentor«. Pod spretnim urednikom prof. dr. A. Breznikom se je »Mentor« hitro priljubil ne samo srednješolskemu dijaštvu, ki mu je bil v prvi vrsti namenjen, ampak tudi starejši inteligenci. Prinašal je tako zanimivo in raznovrstno vsebino, da ga je rad bral dijak, uradnik, duhovnik. Priznani pisatelji in pesniki (Finžgar, Meško, Sardenko, Bevk, Perko i. dr.) so priobčevali v njem leposlovne spise; prof. Fr. Pengov je s svojimi krasnimi spisi iz naravoslovja nudil prijateljem narave marsikako prijetno urico; prof. Fr. Omerza in dr. I. Samsa pa sta »Mentorjeve« bralce seznanjala s staroklasično grško in latinsko literaturo in kulturo; posebno pozornost so vzbujali temeljiti literarni in estetski eseji dr. Pregelja; vsebinsko pestrost posameznih številk so navadno zaključevale zgodovinske anekdote ali geografske zanimivosti iz bogate zakladnice prof. dr. Šarabona.

Tako je »Mentor« deset let — od leta 1908/09 do leta 1918/19 — zadelaval občutno vrzel na polju našega poljudnega znanstva in mladinskega leposlovja. In danes imamo celo vrsto »Mentorjevih« spisov v naših srednješolskih čitankah. Kruta vojaka pa nam je tudi »Mentorja« zadušila. Dve leti smo čakali, kdaj nam razmere omogočijo, da »Mentor« zopet izdamo. Naj li čakamo še naprej? Zdi se nam, da ne smemo. Ne samo pogosto povpraševanje srednješolcev po »Mentorju«, še bolj dejanske potrebe našega dijaštva nas silijo, da začnemo — vkljub ogromnim denarnim žrtvam — zopet z izdajanjem »Mentorja«. Naš dijak potrebuje zveze med šolo in življenjem, potrebuje poglobitve in razširitve šolskega študija, potrebuje jugoslovanske kulturne usmerjenosti, potrebuje trdne kulturne orientacije na podlagi večnih krščanskih načel. To bo naloga »Mentorja« in upamo, da jo bo srečno vršil; jamstvo za to nam dajejo odlični sotrudniki, stari, ki so nam ostali skoraj vsi zvesti, in novi. Kdor je z nami prepričan, da je »Mentor« s temi cilji, ki smo jih tu označili, potreben, tega vabimo, da nas podpira, ali s prispevki iz katerekoli stroke, ali z naročbo.

Naša sedanost ni razveseljiva, mladina je naša prihodnost. Delo za mladino je naša tolažba, nam daje pogum in bo naša rešitev.

»Mentor« bo izhajal pričnši z januarjem 1922 — kot dvomesečnik.

Uredništvo in upravnštvo »Mentorja«.

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano.

• • •

pr Pravoslavje. Spisal dr. F. Grivec (Ljubljana 1918). Cena K 8.—. O tej knjigi piše A. Palmieri v rimski reviji »Europa Orientale« (št. 5), da je najkoristnejši vodnik za proučevanje vzhodnega cerkvenega vprašanja. Za vzhodno cerkev in za vzhodne Slovence se vsi kulturni narodi vedno bolj zanimajo; mi imamo še posebno važne razloge, da se zanimamo za vprašanje, ki se pojasnjuje v tej knjigi. Knjiga se še dobiva v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

pr Cerkevno prvenstvo i edinstvo po bizantinskem pojmovanju. Spisal dr. F. Grivec. Izdala Bogoslovna Akademija (III. knjiga). Ljubljana 1921. Str. 112. Cena 15 Din. — V katoliški teologiji je začelo prevladovati mnenje, da se pravoslavni vzhodni kristjani od katoličanov ločijo bolj po mentalnosti in po duhu kakor pa po verskih naukih. Iste verske resnice pojmuje Vzhod drugače kakor Zapad. To je že dokazano glede dogne o izhajanju Sv. Duha. Prof. G. pa dokazuje to tudi z ozirom na pojmovanje cerkvene ustave, cerkvenega prvenstva in edinstva. V pričujoči knjigi je dokazal, da so se Bizantinci razlikovali od Zapada po posebnem pojmovanju in izražanju o cerkveni ustavi. Poleg tega pa je odkril, da so se grški menihi v pojmovanju in izražanju razlikovali od uradne bizantinske teologije, a da so se stvarno skladali z apadno teologijo. Ti rezultati z novo lučjo osvetljujejo problem sv. Cirila in Metoda ter slavistom in teologom kažejo nova pota. Že sam izraz apostolik (papež) odpira globok pogled v dušo slovanskih apostolov (III. pogl.). Odloček Metodovega nomokanona (VI. pogl.) potrjuje pisateljevo hipotezo, da je v panonskih legendah verno izražena teologija svetih bratov in da so v teh stroslovskih spomenikih ohranjeni odlomki in sledovi izvirnega sloga in izvirne terminologije sv. Cirila in Metoda. G. odkriva različne struje vzhodne teologije ter zasleduje njih vpliv na sedanjo pravoslavno teologijo. Ni mogoče ob kratkem podati zanimivih rezultatov te knjige, ki je ne bodo smeli prezreti niti slavisti niti zgodovinarji. Pred vsem pa se teologom odpirajo novi vidiki. Zraven pa ima knjiga slasti za našo razmere veliko aktualno in praktično vrednost, ker odkriva, kako se je razvijalo oddaljevanje med Vzhodom in Zapadom in kako vlogo sta pri tem imela slovanska apostola. Knjiga je obenem zanimiv poskus, kako bi mogla biti naša znanost dostopna širšemu znanstvenemu svetu, hkrati pa ohraniti svoj narodni pečat. Prva tri poglavja, ki so bolj splošno zanimiva, so pisana v slovanskem jeziku, a pridejani so latinski posnetki. Zadnja tri poglavja, ki so namenjena bolj teologom in strokovnjakom, so pa napisana v latinskem jeziku. Obširno abecedno in stvarno kazalo olajšuje uporabo. Kakor pravi pisatelj v predgovoru, je pričujoče delo nadaljevanje in dopolnilo h knjigi »Pravoslavje« in k razpravi »Pravovernost sv. C. in M.« izšlo je kot III. knjiga znanstvenih del Bogoslovne Akademije. Podporni člani BA dobivajo knjigo po znižani ceni 10 Din., s pošiljino 11 Din., a denar morajo poslati vanprej.

pr Koncertna dvorana Filharmonične družbe je zopet prosta in bo v bodoče služila namenu, za katerega je postavljena. Prvi koncert v tej dvorani, odkar je prišla v slovenske roke, bo dne 4. januarja 1922. Ta dan koncertirajo prof. konservatorija Glasbene Matice, violinski virtuozi Jan Blaiz, koncertna pianistka g. Ruža Deylova iz Prage in koncertna pevka g. Marija Röthl-Nostis iz Kočevja. Dne 9. januarja nastopi v samostojnem koncertu naš rojak klavirski virtuozi Anton Trost in njegova soproga g. Claire Fiedler-Trost. Ljubitelje glasbe opozarjamo na oba ta dva koncerta, ki se vršita pod okriljem naše Glasbene Matice in vabimo na številan obisk. K sporedu se še povrnemo.

pr Narodni okraski na košuhah in pirhih je naslov najnovejši zbirki profesorja Alberta Siha, ki je pravkar izšla v drž. zalogi šolskih knjig in učil. Gradišče št. 4 v Ljubljani. Zbirka obstoja iz 41 velikih listov, ki nudijo zlasti našemu žensstvu obilo prekrasnih motivov za pisano vezanje in apliciranje.

pr Za ustanovitev stolice za katoliško svetovno naziranje na vseučiliščih se je v Nemčiji začela resna akcija. Težkoče pri uresničenju te ideje seveda niso majhne, toda neprimerno manjše nego bi bile n. pr. pred vojako. Tudi je spričo izborne kvalifikiranosti nemških katoliških učenjakov odpor izvestnih krogov manjši nego bi bilo mogoče pričakovati. Najbolj so še temu nastru nasprotni protestanti, toda od katoliške strani se poudarja, da bi se te stolice strogo vzdržale polemike s protestanti, ampak bi izključno imele namen poglobiti krščanski svetovni nazor.

pr Vinko Vodopivec: Skladbe za moški in mešani zbor. Založil — Založil skladatelj. V Gorici 1921. Zbirka obsega 6 moških in 4 mešane zbor, pa je menda že skoro razprodana — znano je, da svojemu, krepko poudarjenemu namenu: dati podeželskim zborom ljudskih, lahko izvedljivih, mehkih, učinkovitih skladb, dobro ustreza. Vodopivu gotovo ne gre za to, da bi kakal novih potov ali utiral slovenski glasbi vsaj posebno stoz — on je popolnoma zadovoljen, če more tlačenini rojakom vsaj s pesmijo na način, ki je čutom skrivnostno zastri pa sru tembolj jasen in odprt: če more — pravim — na ta način vzbujati upanje na zarjo lepših dni. Zato se prav nič ne čudimo, če se tu ali tam za malenkosti ne briga, ko mu vid in čut jemlje ona velika, čarka misel, dasi bi skladbe samo pridobile, če bi nobene drobtinice ne omakeževal.

pr Proslava tristoletnice smrti Molliera bo proslavilo belgajsko gledališče s tem, da bo na dan smrti 15. januarja v gledališču predavanje o Mollieru, nato predstava »Umisljeni bolnik«; 16. januarja bodo dajali »Tartuffe«; 17. januarja pa »Skapinove vijačec« in »Posili zdravnike«.

pr Gledališka razstava v Amsterdamu. V mesecih januarju in februarju bo v Amsterdamu velika mednarodna tehnična in dekoracijska razstava. Najnamenitejši gledališki arhitekti, slikarji, dekoraterji in izdelovalci kostumov iz cele Evrope bodo poslali svoja dela. Razstave se udeležijo tudi Amerika. Vodstvo razstave je prevzel znameniti angleški slikar in režiser Gordon Grey. V odboru sta znana ravnatelja gledališč Jacques Cordaux iz Pariza in Leopold Jesner iz Berlina.

pr Internacionalna razstava knjig v Firenci. Kakor obvešča italijanski konzulat v Zagrebu, se vrši v poletju prihodnjega leta v Firenci velika mednarodna razstava knjig. Knjigarne in založništva, ki bi se je hotela udeležiti, dobé potrebne podatke pri italijanskih konzulatih. Razstavljene bodo stare in nove knjige, ilustracije, dekoracije knjig, fotografije, plakati in grafična dela sploh.

pr Oskar Wilde: Lady Windermere. Drama v štirih dejanjih. Prevel Radivoj Rehar. Izdala in založila Mariborska tiskarna d. d. v Mariboru, 8^a strani 70. Cena 20 K. po pošti 2 K več. V založbi Mariborske tiskarne v Mariboru je izšel Reharjev prevod drame Oskarja Wildeja »Lady Windermere«. Drama je tragedija in komedija obnem, pa tudi trpka satira na takozvano »boljšo« družbo.

Narodno gledališče.

Drama.

Sreda, 4. januarja: »Peterčkove poslednje sanje«. C.
Četrtek, 5. januarja: »Roza Berndova«. D.
Petek, 6. januarja: popoldne ob 3. uri: »Peterčkove poslednje sanje«. Izven.
Petek, 6. januarja: zvečer ob 8. uri: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Izven.
Sobota, 7. januarja: »Borba«. E.
Nedelja, 8. januarja: popoldne ob 3. uri: »Peterčkove poslednje sanje«. Izven.
Nedelja, 8. januarja: ob 8. uri zvečer: »Roza Berndova«. Izven.
Ponedeljek, 9. januarja: »Pampeliška«. B.
Torek, 10. januarja: Zaprto.

Opera.

Sreda, 4. januarja: »Werther«. A.
Četrtek, 5. januarja: »Faust«. Izven.
Petek, 6. januarja: »Rigoletto«. B.
Sobota, 7. januarja: »Evangelinik«. B.
Nedelja, 8. januarja: »Faust«. Izven.
Ponedeljek, 9. januarja: Zaprto.
Torek, 10. januarja: »Boris Godunov«. C.
»Faust«, novo naštudiran, se uprizar v četrtek 5. januarja 1922 v operi v korist Udrženja gledaliških igralcev. Opozarjamo, da naročila vstopnic sprejema Udrženje gledaliških igralcev, dramsko gledališče.

Naša opera.

Laže bi zapisal in pravilneje: ljubljanska opera ali morda še točneje: opera v ljubljanskem gledališču. Beseda »naša opera« bi kaj lahko vzbudila mnenje, da naj pomeni našo narodno opero kot plod glasbenega razvoja v našem narodu, kar pa zopet lahko različno pojmuje.

Opera postane v polnem zmislu narodna takrat, kadar začne kulturni svet njene proizvode upoštevati, ali ko vsaj javnost lastnega naroda zadovolji, jo nase privleče, tako da ljudstvo čuti, da je skladba privlela iz globin njegove duše in povzela to, kar so bistvene lastnosti njegovega glasbenega čustvovanja. To so Čehi n. pr. dosegli l. 1866. s Smetanovo »Prodanost nevesto«, ki si je kot v viharju zavojevala ves češki narod, pa hkrati tudi ves narodni glasbeni svet zadivila s svojo tehniško usovernostjo in novim, svežim dihom po češki zemlji. Tega pri nas še nismo doživeli, javnost je sprejela dosedanje proizvode pač z vsem spoštovanjem in primernim občudovanjem, toda čustvo se mu ni istovetilo z glas-

bo, ki jo je slišalo, in se ni prida več razgelo kot nasproti proizvodom tujih narodov.

Mogoče bi pa bilo govoriti o naši — narodni — operi tudi tedaj, če bi se udeleževali domače proizvodnje moči, to pa tako, da bi se iz njih preustvarjanja tujih del, iz njih upodabljanja osebnosti, zajetih po domišljiji in čustvovanju tuje kulture, kazala naša čud, naše pojmovanje notranjih sil, ki jih opera vsebuje in se pred našimi očmi in ušesi razvijajo, tako da bi nekako nujno čutili: tako Slovenec tolači to umetnino, tako Slovenec občuti, to je naše uprizarjanje, ta posebni, recimo, plemeniti način odgovarja našemu čustvu, plemeniti naše srce, oploja in bogati našo dušo. Da tega ne zmore par imen, ki bi morda dossegala, recimo sedmo — vsa bržkone niti desete vrste — ni da bi omenjal.

In še eno je, kar bi nam morda vendar le dalo nekaj pravice govoriti o »naši« operi. Te bi bilo tedaj, če bi se vsako delo tako obravnavalo in podajalo, da se nam prikaže res tako, kakršno je samo na sebi, in ne v bolj ali manj uspelem posnetku. Vsaj to, kar je iz partiture lahko razvidno, vsaj od tega, kar je predpisano, bi se iz površnosti in udobnosti ne smelo nič izgubiti, ampak vestno bi se moralo pripraviti in natančno podati. Potem bi se ne dogajalo, da bi eno delo z veseljem uživali, drugo ali drugih vrsto pa z neugodjem, ali da bi bila prva predstava sprejemljiva, naslednje pa vsaka manj. Tako bi nam naša opera mirno in objektivno kazala dejanski položaj te najvišje umetnosti in nje razne veje z mladikami, razrastki in cvetovi. Izgovor — ali je resničen, ali ne, tega ni mogoče presoditi — češ saj je zagrebška opera še slabša, malo drži; to pač ni izgovor, tudi tolažba ne, ampak samo znak naše ubornosti in bojznosti pred tem, da bi odločno poprijeli in vsaj to storili, kar je moči.

Tudi to ni res, da ni moči. Iščimo jih! Je pač res to neprijeten posel, neprijeten zlasti tedaj, kadar je treba imeti opravka z nedozorelimi ljudmi, ki se pa imajo za umetnike, če ima poleg tega njih izobrazba še lukenj kot ciganoj koč. S takimi svotami, kakor jih potrebuje naša opera, bi se moglo vsaj poizkusiti.

Če pa navzlic resnemu trudu ni mogoče niti začeti z zgradbo naše opere, potem bi skoro dejal to, kar neki odlični umetnik svetuje dramci: zaprite jo za par let, med tem pa otvorite resno šolo, da si vzgojite potrebnih moči. Seveda je vprašanje, če bi bilo to mogoče. Bridke izkušnje s konservatorijem Glasbene matice nam jemljejo skoro vsakršno upanje, da bi država hotela naši kulturi pomagati do samostojnosti. Sicer pa imamo nekaj prav dobrih: celo prvovrstnih moči, ki se pa žal danes v Ljubljani ne udeležujejo, pa bi po našem mnenju še sama njih navzočnost kar najbolje učinkovala.

To je samo par potez na debelo; o podrobnostih morda kesneje. Takih reči ni prijetno pisati, ker se pogosto sprejemajo osebno, pa je vendar le potrebno, če se hočemo kdaj na lastne noge postaviti. K.

ZA NOVOLETNO DARILO

v inteligentnih krogih je najprimernejša dr. Opekova knjiga obrambnih govorov

ZA RESNICO.

Iz najnovejših ocen te publikacije:

Vsak, kdor stremi za razjasnitvijo svojih dvomov, za pobudo svojemu notranjemu življenju in za jasni smernicami svojemu stremljenju navzgor, bo v dr. Opekovi knjizici našel vsega, kar išče, v obliki, ki je dostopna vsakemu zdravemu razumu. Opeka govori prepričevalno, jedrnat in jasno. (»Novi čas«.)

Propovijedi su posve savremene, jer ih je dr. Opeka držao tek iza velikog preokreta. Veliki njegov govornički dar probija također kroz pisane govore. Tu sve živi, sve je puno primjera i slika, plastično i drastično u veoma komunikativnom slogu, koji je ipak kraj popularnosti svoje posve dostojan uzvišenog predmeta. (»Vrhbosna«.)

Vsi ti govori se odlikujejo po tem, da je vsebina jasno razpredeljena, da so dokaj kratki, a jedernati, da je beseda gladka, a krepka. Nikjer ni utrudljive znanstvene navlake, kar pa se pove, je dovolj močno; noben stavek, nobena beseda ni odveč; če se ponovi v sporedni obliki kak misel ali kaka beseda, se to zgodi zato, da se v zvišeni pesniški obliki podčrta. (»Stražac«.)

Govori so krepki, beseda živahna, prepričevalna, dokazi neovrgljivi. Vsakega potrdi v veri. — (»Bogoljub«.)

Katoliški vestnik.

Grob sv. Petra odpro.

(izvirno poročilo »Slovenca«.)

Iz Rima prihaja velezanimiva vest, da je papež Benedikt XV. ugodil prošnji učencakov, da se grob sv. Petra odpre in preišče. Taka prošnja je došla že Piju X., ki jo je pa zavrnil, češ da veri in tradiciji ni treba novih dokazov. Sicer pa — je dostavil — katoliška cerkev in njen nauk ne temeljita na tem, da-li kosti prvega papeža še počivajo na tistem mestu, kamor so bile prvotno položene, ali ne. Ta odgovor so nasprotniki razlagali kot strah pred resnico. Sedaj je papež Benedikt dal dovoljenje za raziskanje Petrovega groba. Ta grob leži danes globoko pod zemljo: pod staro cerkvijo sv. Petra, nad katero se dandanes dviga veličastno delo Michelangela. O tem grobu je znano to-le: Cesar Konstantin je dal apostolovo truplo zapreti v veliko skrinjo iz marmora, ki je bila dolga pet čevljev,

Zgoraj je bil priterjen 150 funtov težak križ iz čistega zlata, ki ga je daroval cesar sam. Na križu je bil vrezan napis: Konstantin, cesar, in Helena, cesarica, sta to kriptno in baziliko bogato okrasila. Grobnica je bila obložena z marmorjem in porfirjem. Zadnjič so videli križ l. 1594., ko je Giacomo della Porta slikal strop grobne kapele v »votlinah«. Pri tem so se tla na enem mestu udala in skozi odprtino je slikar videl, česar od papeža Sergija II. nihče več ni videl, namreč pravi grob sv. Petra s krsto in Konstantinovi križem. Ko je Klemen III. zvedel o tem odkritju, je v spremstvu kardinalov Bellarmina, Antonina in Eufodratija takoj odšel na lice mesta, kjer so z lastnimi očmi videli grob, križ in napis. Nato so odprtino takoj zopet zaprli in izbrisali vsako sled nanjo. Od tedaj se ni nič pripetilo, iz česar bi se dalo sklepati, da se je v grobu kaj izpremenilo. V stari Petrovi cerkvi se je moglo videti v grob skozi zamreženo odprtino in romarji so skozi to odprtino metali svoje darove. Vse to bi moralo biti še v grobu. — Kdaj odpro grob, še ni znano.

Razkol v pravoslavni cerkvi.

Grška vlada in atenski sveti sinod razvijajo veliko akcijo, da ne bi nobena pravoslavna avtokefalna cerkev priznala novega vesoljnega patriarha Meletija IV., ki je bil izvoljen za carigrskega patriarha. Trdijo, da je izvoljen proti kanonom, ker je glasovalo zanj samo 4 duhovniških in 6 laičnih članov volivne korporacije namesto 11 cerkvenih in 9 laičnih. Isti razlog pa je ta, da je Meletij venizelist. Meletij se vrača iz Amerike, da zavzame svoje mesto. Zanj je velik del Grkov, ker je tudi izborni diplomat. Zlasti se prizadeva za zvezo z anglikansko cerkvijo. Ta spor se tiče tudi pravoslavne cerkve v Jugoslaviji, vendar pa te vrste razkoli nimajo na vzhodu prevelikega pomena v cerkvenem oziru, ker kot vesoljni patriarh carigrski patriarh nima bogve kakšnega vpliva, vsaj ne juridičnega.

c Marijina kongregacija za moše pri sv. Jožetu nima danes svojega rednega shoda, temveč šele v nedeljo 8. t. m. ob pol 4. uri popoldne.

c Mednarodni euharistični kongres je določen za dni od 25. do 29. maja v Rimu. Sestavljen je krajevni odbor. Spreved z Najsvetišjim bo v Vatikanu. Papež sam bo nosil presv. Rešnje Telo.

c Papeževa okrožnica češki duhovščini. Papež je poslal nadškofu dr. Korlaču, Stojanu ter vsem škofom v Češko-slovaški okrožnici, v kateri priporoča reformo bogoslovnega študija. Papež svetuje, da bi se duhovniki intenzivno oprijeli bogoslovnega študija ter pravi, da je pomanjkanje navdušenja ter pila poglavitnih vzrokov raznih zmešnjav, ki se tičejo vere v češkoslovaški republiki. Želi, da bi se v slednji škofiji ustanovilo semenišče ter dveletna modroslovna šola. Naposled priporoča združenje slovanskih narodov na temelju vere, ki bi bilo široko polje za duhovščino. Potem pohvalno omenja apostolsko naredbo sv. Cirila in Metoda.

c Prvi veliki mednarodni misijonski kongres se bo vršil o binkošnih l. 1922 v Rimu. Iniciativa je izšla od sv. očeta Bened. XV.

c Verske razmere v Traciji in Macedoniji. Nedavno se je vrnil v Rim msgr. Papadopoulos, ki je prepotoval Bolgarijo in Turčijo, da prouči po vojni nastale razmere med prebivalci Tracije in Macedonije. Ker je na tisoče Bolgarov zbežalo v Bolgarijo in so se razmere pod jugoslovansko oziroma grško oblastjo sploh zelo izpremenile namerava sv. stolica premestiti središče cerkvene organizacije v Sofijo. O razmerah v Turčiji se je prelat zadovoljivo izrazil; grški misijon postaja vsak dan važnejši. Nova grško-katoliška cerkev v Carigradu je že sedaj premajhna. Kakor se čuje je določen za naslednika umrlemu škofu Petkovu svetni duhovnik Kondov, po drugih vesteh pa asumpcionist Garnfarlow.

c 24. decembra t. l. je bila stoletnica rojstva katoliškega junaka in mučenca: Gabriella izgarca Moreno. Besede, ki jih je umirajoči izgovoril: »Bog ne umrje!« bi bilo dobro v spomin poklicati tudi marsikateremu državljanu naših dni. Zgodovina prezidenta Ekvadorske republike, ki je izpričal, da se more država docela krščansko vladati, je jasna svedočba, da postane dežela cvetoča in srečna vprav po stremeljenju za krščanskim državnim idealom.

c Stoletnica kardinala Bellarmina je praznovala Gregorijansko vseučilišče v Rimu. Cerkveni slovesnosti v jezuitski cerkvi San Ignazio je došlo 7 kardinalov, bivših gojencev tega zavoda, veliko škofov in prelatov; zastopani so bili gojenci 50 kolegov in zavodov. — Koncem bogatega spreda so se razdelile zlate medalje (Pi. A. X.) onim kandidatom, ki so doktorirali »summa cum laude«.

c Iz Palestine. P. Gatt piše, da se v pokrajinah vzhodno od Jordana ponavljajo tatvine, ropi in umori. Pod turškim jarmom je bilo skoraj bolje. Čudno je to, da spravljajo judje, mohamedanci in nekatoški kristjani svoje otroke v katoliške šole; pa tudi dobro plačajo. Revni katoličani pa trpe pomanjkanje. V Jeruzalelu je vse polno izvoščkov, avtomobilov, kinoglediš in oseb, ki čakajo, da snajžijo tujcem obuvala. Od novembra dalje je le malo deževalo. Živila niso preveč draga, vendar trpi veliko ljudi pomanjkanje, ker ni zaluška. Romarjev ni skoraj nič.

c Iz Jeruzalema. Fr. Tomaž Perovšek, slovenski frančiškan, ki se je po kratkem obisku domovine zopet vrnil v Jeruzalem, sporoča, da je 9. decembra t. l. ondoto frančiškansko družino obiskal sam najvišji angleški dostojanstvenik Palestine s svojimi uradniki. Govoril je angleški. Neki pater je stavek za stavkom prevajal v italijansko. Med govorom je ta dostojanstvenik spregovoril tudi važno obljubo rekoč: »Katoliška cerkev bo v Jeruzalemu od strani vlade živela popolno prostost.« Da bi le ne ostalo samo pri obljubi.

Orlovski vestnik.

Vsem odsekom in okrožjem! Poslali smo odsekem orlovski koledarček. Nekateri odseki z večjim številom članov prejmejo še drugo pošiljatev koledarčka. Dožnost vsakega odseka je, da proda koledarček predvsem članom, ako ga preostaja, tudi drugim društvenikom in prijateljem Orla; nikakor pa ne gre, da se koledarček enostavno vrača Podzvezi. Le v slučaju, da koledarčkov ni mogoče razpečati, jih vrnete Podzvezi v Ljubljani.

Kmetijska zbornica.

(Napisal dipl. agr. A. Jamnik v Ljubljani.)

I. Nekoliko zgodovinskega pregleda.

Odločne zahteve glede ustanovitve kmetijske zbornice so se iz vrst kmetijskega prebivalstva pojavljale že takoj v prvih dneh nastanka naše nove države. In ne brez vzroka. Razmere, v kakršnih je bilo kmetijstvo med svetovno vojno in po svetovni vojni, so nujno povzročile, da je kmetijstvo nastopilo z zahtevo po lastnem stanovskem in interesnem zastopstvu. V to je kmetijstvo sililo tudi dejstvo, da so silno naraščajoča industrija, trgovina in obrt že zdavnej organizirane in da imajo svojo trgovsko in obrtniško zbornico. Končno sililo kmetijstvo v to tudi dejstvo, da si je organizirano delavstvo baš te dni priborilo svojo »Delavsko zbornico«, ki že posluje.

Zopet je kmetijski stan zadnji, ki bo prišel do svojega interesnega zastopstva. Baš to mu mora vnovič predočiti silno potrebo lastne kmetijske zbornice ter ga privedi do tega, da pove ne glede na politično-strankarsko pripadnost kar najglasneje svojo zahtevo in da podvzame vse korake, da dobi svojo zbornico v resnici vsaj do poletja 1922.

V korist in napredek kmetijstva so intenzivneje začele delovati razne filantropske (šolske, ljubne) družbe, ki so se po vsej Evropi začele ustanavljati v 18. stoletju. Četudi ne izključno, so se pečale vendar s propagando tehničnega napredka kmetijstva in so propagirale zlasti sajenje krompirja, pridelovanje detelje, hlevsko krmiljenje itd. Imenovali so se različno. Tak zavod je bil tudi med Slovenci leta 1767. nastalo »Društvo za poljedelstvo in koristne umetnosti«. Nastal je iz družbe z imenom »Academia operosorum«, katere je bila v Ljubljani ustanovljena že leta 1693. Omenjeno društvo je dobilo leta 1820. svoj statut in naslov »C. kr. kmetijska družba«, medtem ko se je ustanovila v Nemčiji prva kmetijska družba (turinška) že leta 1762.

Nekako z letom 1820. pa so se zlasti po Nemčiji začela ustanavljati »Osrednja društva« (»Zentralvereine«), ki so združevala po več kmetijskih družb. Ta osrednja društva pa niso stremela samo za tehničnim napredovanjem kmetijstva, nego so že kazala nekaj značaj kmetijskih parlamentov, kateri so se bavili tudi z narodnogospodarskimi, davčnimi, prometnimi, kreditnimi in carinskimi vprašanji.

Korporacije z večjo avtoriteto kot zastopnice vsega kmetijstva so bile v Nemčiji z zakonom pruske vlade z dne 30. junija 1894. ustvarjene »Kmetijske zbornice«. Te zbornice so se imele ustanavljati — kakor pravi zakon — »v svrhu korporativne organizacije kmetijskega poklicnega stanca«. V smislu zakona naj bi pospeševale nadaljnjo organizacijo kmetovalcev ter zasledovale skupne interese kmetijstva in gozdarstva kakor tudi vse pojave in uredbe, ki zadevajo napredek kmetijstva. Zbornicam je bila naloga, podpirati tudi upravna oblastva s poročili, z oddajami mnenj, s sodelovanjem pri podvzetih vlade glede organizacije kmetijskega kredita in pri drugih skupnih nalogah. Sodelovati so imele pri določanju tržnih kakor tudi cen produktne borze in nje uprave. Imele so pravico podajati samostojne nasvete in s tem možnost iniciative. Razpolagale so dalje s svojo davčno pravico, vendar pa niso imele značaja upravnega telesa. Ustanavljale so se po okrožjih. Da imajo te in pozneje navedene institucije za splošno kmetijstva neprecenljive zasluge, ni treba še posebej poudarjati. Brez njih bi bilo nemško kmetijstvo manj razvito, ostalo bi takšno, kakršno je naše. Sicer tudi naše kmetijstvo ni tako silno zaostalo, kajti tudi pri nas so pridno delovale kmetijske družbe, ki so v marsičem nosile značaj nemških kmetijskih zbornic. Vendar pa so pri nas na tem polju ni moglo tako intenzivno delovati kakor v Nemčiji, ker ni kazala Avstrija za to dovolj razumevanja. Dasi slovensko kmetijstvo ni nazadnjaško in starokopitno, vendar daleč zaostaja za nemškim kmetijstvom.

Kot nekaka centrala vseh kmetijskih zbornic je nastopil (že mnogo prej, t. j. leta 1842. ustanovljen) »Deželni ekonomski (gospodarski) kolegij«, ki je pozneje v nekaterih zadevah skupno poštoval »Zentralstelle der preussischen Landwirtschaftskammer«. Deželni ekonomski kolegij je bil redni svet kmetijskega ministra, kmetijskima zbornicam pa je služil za obravnavanje skupnih zadev kot poslovalnica (obtemen z omenjeno »Zentralstelle«). Ta kolegij je bil tako urejen, da so bili v njem odposlanci kmetijskih zbornic in člani, ki jih je imenoval kmetijski minister; število slednjih pa

ni smelo dosegati tretjine števila zastopnikov kmetijskih zbornic.

Leta 1890. so obstojale kmetijske zbornice že po vseh provincah Prusije.

Dve leti prej, t. j. dne 7. junija 1897. se je stvorila prustvoljna organizacija stolice organiziranih avstrijskih kmetov pod imenom »Bauernverbande« (po avstrijskem pojmovanju ne »kmetosko«, ampak »kmetijsko« udruženje), ki s svojim kmetijskim tajništvom (»Bauernsekretariate«) še danes z velikim uspehom vrši v temelju podobno delovanje ter zastopa silno kmetijske koristi, kakor spredaj omenjene kmetijske zbornice in ekonomski kolegij (»Bauernverbande« deluje in zastopa avstrijsko kmetijstvo ne glede na narodnost, torej opako za nemški, francoski kakor italijanski del Švice) in kakor so to v več ali manj vidni obliki po l. 1920. vršile tudi avstrijske kmetijske družbe in vileža Simitscha »Zentralstelle zur Wahrung landwirtschaftlicher Interessen« na Dunaju, ki se je poleg dunajske kmetijske družbe nekako že sama po sebi smatrala za skupno poslovalnico kmetijskih družb iz vseh avstrijskih dežel.

Vse to so bile po večini svobodne institucije, ki so bile podpirane tudi iz državnih in deželnih fondov, so državni in deželni upravi mnogo služile pri delu za splošno kmetijstvo in so bile ene več, druge manj parlamentarne, po svojem faktičnem delu skupno z državno ali deželno upravo tudi več ali manj upravnega značaja.

Leta 1872. se je ustanovil v Nemčiji takozvani »Nemški kmetijski svet«, ki pa ni imel uradnega značaja ekonomskega kolegija. Ta kmetijski svet je bil po ustanovitvi kmetijskih zbornic sestavljen iz voljenih odposlancev vseh kmetijskih zbornic v državi. Poleg zbora (plenuma) je imel kmetijski svet stalni odbor s plačanim generalnim tajnikom. Naloga temu svetu je bila, zastopati kmetijske interese vse države v celotnem obsegu tudi glede zakonodaje i. dr. Poleg tega je smel kmetijski svet neposredno pošiljati državnemu kancelarju motivirane predloge ter se obračati tudi na državni zbor.

Prekmurje.

Murska Sobota, 28. dec.

Na neuspehih naše državne politike v Prekmurju pač nosita precejšen del krivde slavna agrarna reforma in višji šolski svet. — Prva je z razdeljevanjem veleposestev v najem brez vsakega sistema, z nastavitvijo nezmožnih ljudi na vodilna mesta in celim kupom drugih grehov vzbudila med narodom velikansko nevoľjo. Ali je temu kriva agrarna reforma, ali minister pravde, je vseeno. Višji šolski svet pa bo dal odgovor javnosti, da se ni brigal za šole v najbolj eksponiranih krajih. Kriv nerazpoloženja Prekmurcev je tudi marsikateri učitelj iz »Preka«, ki v Prekmurju ni znal ljudstvo vzgajati za državno misel, ampak ga je le dražil s svojim zaničevanjem prekmurskega jezika, prekmurskih šeg in verskega mišljenja vsega ljudstva. Otroci podivjani, stariši preklinjajo — rezultat: »Eljen Magyarország!«

Gotov del krivde na neuspehih v Prekmurju pa nosi tudi vlada, ki je začela zadnje čase pošiljati v Prekmurje nezmožne ljudi, praktikante, ki bi v vsaki moderno urejeni državi mogli biti v kakem ne tako eksponiranem kraju kot je Prekmurje in pod strogimi šefi, kateri bi jih priučili vsaj uljudnega in objektivnega uradovanja ali občevarja z ljudstvom. — Tudi poštna in brzojavna oblast je veliko kriva, ki še do danes ni v Prekmurju najbolj potrebnih telefonskih zvez kakor z Gor. Petrovci, Gor. Lendavo, Črenšovci, Dobrovnikom in Turinšcem dogradila, četudi bi z ozirom na to, da so v teh krajih večinoma brzojavni drogovi že postavljeni in za les posebno v Prekmurju tudi ni huda. To se je Prekmurcem ponovno obljubilo, a ostalo je žal le pri obljubah.

Ne smemo pa prezreti tudi cerkvene vprašanja, ki je kljub dveletnim obljubam, da se bo za Prekmurje ustanovil samostojen vikarijat in se bo odcepil od mažarskega Szombotelja, še vedno nerešeno v sled neuspeha naše diplomacije.

Za delavsko vprašanje, katero je zelo pereče, ni bilo v dveh letih od merodajnih faktorjev posvečeno dovolj pažnje, da bi se zboljšal položaj revnega ljudstva.

To so stvari, o katerih naj vlada, ministristvo in drugi poklicani faktorji razmišljajo, ne pa, da mislijo o tem, kako bi se na škodo Prekmurja povečala varažinska oblast s tem, da bi se odcepila Dolnja Lendava z okolico od ostalega Prekmurja. — Prekmurje hoče ostati skupaj. Z delitvijo bi se dal zopet nov povod za nezadovoljnost z državo, netil bi se le ogenj za mažaronstvo. Vladati in upravljati kako novo pokrajino je res umetnost, katere ni vsakemu dana.

Za domačo grudo.

Danes se po naših šolah in učilnicah dokaj poudarja in goji ljubezen do domovine, žal, da včasih tudi na neprikljiv in usiljiv način ter tako, da se pokazi in uniči skoraj ves uspeh. Kako urediti pouk, da bo mladina v ljubljabi predvsem domačo grudo, domačo zemljo in da ne bo komaj čakala trenutka, ko jo popiha čez lužo, to bi bilo vredno temeljitega proučavanja, za kar so poklicani učiteljski in pe-

dagoški krogi. O tej zadevi so se res domoljubni učitelji po drugih državah že opetovano posvetovali. Tako poroča list »Schweizerschule« o znamenitem predavanju prof. Mühlebach-a (Luzern), ki v razpravi »Schule und Scholle« poudarja naslednje misli: »Sola naj bo takorekoč spojena z domačo zemljo, z domačo posebnostjo. Z modro omejitvijo naj se v šoli razjasnjuje tudi gospodarski položaj in gospodarski cilji. Goji naj se v šoli idejno in praktično ljubezen do kmetijstva, do rokodelstva, do domačnosti, do delavskih idealov, budi naj se ljubezen do skromne domače sreče. Nasproti razkošju (luksus) in mamonizmu, pa tudi nasproti razdirajočemu socializmu naj se brez polemike zavedno in praktično vzbuja ljubezen do ožje in širše domovine in do njenih posebnosti, do njene skromnosti, odkritosti in preprostosti v obleki, v življenju, tudi v veselju in zabavi. Mladina naj se prepriča: koliko zavisi tudi bodočnost domovine uprav od njene vernosti, iskrenosti, delavnosti in skromnosti.

Prof. Mühlebach naslanja vse te svoje nasvete in predloge na temelje verstva, kar priča tudi njegovo predavanje o pomenu in koristi verskega pouka in verske vzgoje.

S temi predlogi se ne bo vpeljal v šolo noben nov predmet; prof. Mühlebach želi samo, da bi se vsi šolski učni predmeti preprijeli z idejami, ki so izražene v geslu »Schule und Scholle«. Vsemu pa naj daje verska vzgoja svoje posvečenje.

Pri tej priliki opozarjamo na besede Leona XIII.: »Če se posreči vzbuditi v mnogih ljudeh zmisel za skromno srečo in za skromno posest in uglatiti pot do tega, bi bil rešen precejšen del socialnega vprašanja.«

Kupujte razglednice Slovenske Strače! Komad 1 K. Pri večjih naročilih popust.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Junakinja iz Štajra. (Stefana Svrtner.) Nemški spisala E. pl. Handl-Mazetti. Prev. dr. Jos. Jerše. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ta krasna povest je izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne kot ponatis iz Domoljuba. Ker ima za podlago zgodovinsko dejstvo in je pisana izredno zanimivo ter polna dejanja naj se v nobeni knjižnici ne pogreša. Cena za vezan izvod K 120.

Robinson starši. Povest s podobami. Vsi važni in najzanimivejši dogodki svetovno znane Robinsona na samotnem otoku so tu upodobljeni v krasnih barvnih slikah. Besedilo Robinsonove povesti pa je okrajšano. Tudi odrasli bodo z zanimanjem opazovali Robinsonovo povest v slikah. Knjiga ima jako nizko ceno K 32.— in se dobi v vseh knjigarnah.

Ing. Gvidon Gulič, Parni kotel. (Znanstvena knjižnica 1. zvezek.) Cena 15 din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ing. Gulič je svojo razpravo namenil kurjačem in poselstikom parnih kotlov, delovlajem in drugim praktičnim osebam, zlasti pa naraščajo. V splošnem podaja spis vse, kar treba vedeti o parnem kotlu. Terminologijo je deloma ustvaril po slovenskem in drugih slovanskih jezikih. Posamezna poglavja so tudi čisto znanstvena ter upoštevajo najnovejšo izume na tem polju. Knjigo toplo pozdravljamo in priporočamo.

Tehnična mehanika v elementarni obliki kot osnovna podlaga strojegradbi. I. del: Mehanika togih teles, II. del: Mehanika elastičnih teles ali nauk o trdnosti. Za študij in prakso sestavljen ing. Leo Novak. Cena 1. in II. delu z dodatkom 130 D. Založila Jugoslov. knjigarna v Ljubljani. — Mehanika, snov mnogim tako pustila in neprikljna, je tu obravnavana na način, ki zasluži pozornost. S pregledno razporejeno vsebino, z jasnimi slikami in bodi tudi to omenjeno, z lično pisavo napravila knjiga že pri površnem pregledovanju prijeten vtis. Poglavitna vršina je, kot že rečeno, v načinu obravnavanja. Zato mislim, da pričujoča knjiga ni samo primerna za tehnični naraščaj, ampak bo dobrodošla tudi izvršujočemu tehniku.

Mali paleček. Pravljica s podobami. 10 Din. Jugoslovanska knjigarna.

Križ, Angelček. Letniki 1906, 1908, 1912 do 1916 po 8 Din. Jugoslovanska knjigarna.

Križ, Vrtar. Casopis za mlajino s podobami. Letniki 1910, 1911, 1913—1917 po 14 Din. Jugoslovanska knjigarna.

Ing. Jaroslav Foerster. Ojačen beton, I. del. (Znanstvena knjižnica II. zvezek.) Cena 15 din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ojačen beton je danes oni način gradbe, ki si osvaja vedno bolj in bolj razne konstrukcije. Na ti teoriji armiranega betona ena izmed najenostavnejših, to ve pač oni, ki se je s tem podrobneje bavil. Vendar je avtor s premišljeno razlago spravil celo snov v enostavno in pregledno obliko s tem, da je obravnaval po vrsti ploščo, tram, rebrasto ploščo in stropo v takšnem obsegu, v kakršnem rabi to neobhodno vsak staveben tehnik. Tudi najtežji točki demenzioniranja, namreč izračunavanje stremen in zakrivljenja armature, sta obdelani v tako jasni obliki, da sta dostopni vsakomur, ki pozna vsaj osnovne pojme stavbene mehanike. Z napetostjo pričakujemo napovednega II. in III. dela, ki govorijo ne bosta glede skrbne obdelave znostajala za izdanim delom.

Za gledališča na deželi priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče knjižice:

Pogodba. Burka s petjem v dveh dejanjih. — Spisal Dr. Ivo Cernik. Cena K 6.

Divji lovec. Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. Cena K 10.

Dr. Križ: Turški križ. Igra v 4 dejanjih. Tri sestre. Igra v 3 dejanjih. Cena K 8.

Ob voški. Igrokaz v 4 slikah. Cena K 6.

Silvin Sardenko: Nedeljske ure na društvenih odrih. Cena K 15.

Zepni koledarček 1922 je izdala tudi letos Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in prav litan in priročni izdaji. Letošnja izdaja se razlikuje od prejšnjih let po jako finem papirju s perforiranimi listi in se že popisanih blok lahko zamenja z novimi. Cena 10 K.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Tiskarna • Litografija • Klišarna

želi svojim cenjenim odjemalcem

srečno in veselo novo leto

ter se priporoča za vsa v tiskarsko stroko, litografsko in fotokemigrafsko obrt spadajoča dela.

Srečno novo leto!

Černak & Komp.
specerijska trgovina

LJUBLJANA, ŠOLSKI DREVORED.

Srečno novo leto

želita vsem cenj. odjemalcem
L. M. ECKER sinova
umetno kleparstvo in vodov. instalacija, Ljubljana, Dunajska c.

ANTON MÜLLER, STAR.
VELETRGOVINA Z VINOM
DOMŽALE
ZELI VSEM CENJ. ODJEMALCEM
VESELO NOVO LETO!

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem želim
srečno in veselo novo leto.
J. MENART, trgovec, DOMŽALE.

Vsem cenj. odjemalcem ter prijateljem in znancem želi
srečno novo leto 1922
trgovina **L. Rebolj, Kranj**

Tvrška

F. & I. Goričar „PRI IVANKI“
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23
želi
veselo in srečno novo leto 1922.

Srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem ter se nadalje priporoča cenjeni nabavi inženosti elektrotovarnika
A. Verbažs, Ljubljana,
Gospodarska c. 13 (Roličci)

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem
Jos. Rajšter, Šošanj - Celje
tovarna kandi in slaščic.

Ivan in Frančiška Janež
mesarija, Ljubljana, Šolski drevored

želita vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
srečno in veselo novo leto.

Srečno novo leto 1922

želi vsem svojim cenj. posetnikom i. t. d. oglasni zavod
J. Sušnik
Maribor, Slovenska ulica 15

PRAKTIKANTA

ki je dovršil z dobrim uspehom dvorazredno trgovsko šolo sprejme

večja lesna družba v Ljubljani.

Ponudbe s prepisi spričeval pod »PRAKTIKANT« št. 4785 na upravnishvo »Slovenca«.

Ženitna ponudba!

Izobražen in postaven mladenič, 32 let star, se želi poročiti z gospodično ali mlado vdovo. One z gostilno ali trgovino naj pošljejo resne ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« 4771.

Ženitna ponudba.

Trgovec, star 24 let, ima 25.000 K kapitala ali pa lepo premoženje, se želi seznaniti v svrhu ženitve z gospodično, ki ima večje premoženje ali kako obrt na prometnem kraju. Ponudbe s sliko na upravnishvo »Slovenca« pod »Zanesljivo«.

Spretnega risarja in prvovrstne **ELEKTROMONTERJE** sprejme strojno in elektrotehnično podjetje Štebi in Tuječ v Ljubljani, Resljeva cesta št. 4.

Boljšo žensko sprejme vdova z enim otrokom kot družabnico in gospodinj, večjo nemščine in slovenščine. - TRITTENWEIN, Bohinjska Bistrica. 4604

Več samostojnih

stolarjev in mizarjev sprejme tovarna stolov in lesnih izdelkov. Stanovanje v hiši. — Vpraša se pri: Jos. Stadler, Ljubljana, Sodna ul. 11

DRUŽABNIK

z večjim kapitalom, se išče za že obstoječo trgovino z železnino v Ljubljani. — Ponudbe pod »Družabnik« na ANONČNI ZAVOD DRAGO BESELIJAK IN DRUG, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 4768

Poštena postrežnica

za pospravljanje sob in drugo hišno delo za dopoldne, se takoj sprejme proti dobri plači. — Vprašati je na Bleiweisovi cesti št. 4, I. nadstr. 4795

Oprava za jedilno sobo

nova, orehova, masivna, lepo izdelana, se proda. — Ljubljana, Strmi pot št. 6. Ogleda se lahko vsak dan.

Gospodična zmožna slovenščine in nemščine, strojepisja, stenografije in drugih pisarniških del, z večletno prakso, išče primerne službe. — Ponudbe pod »Vestna« 4799 na upravnishvo lista.

Išče se samski, **VRTNAR** izučen — za vrt v Ljubljani. Stanovanje in hrana v hiši. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4789.

Razpis službe.

Mesto **TAJNIKA** občine trg Konjice so odda s 1. februarjem 1922. — Prednost imajo prosilci vpok. drž. uradniki, orožniki, samci. Ponudbe z zahtevo plače je vložiti do 20. januarja 1922. 4792

Županstvo trg Konjice.

»Tribuna« tov. dvokoles in otroških vozičkov Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejemajo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno prenovaleniranje z ognjem in poniklanje. — LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Napredaj je **krojaški šivalni stroj** (Ringschiff), še malo rabljen. Cena po dogovoru. Poizve se **FRANC PEZDIR**, p. d. Tekave, Vnanje gorice 26, p. Brezovica.

Odda se v najem

lesena roba

pod ugodnimi pogoji. Vpraša se v trgovini **Marenčič, Kranj.**

Otroške oblekce

se zopet izdelujejo v Ljubljani, Breg št. 2, II. Istotam se še vedno plisira.

Mehlovano sobo z elektriko išče miren gospod. Ponudbe pod »TAKOJ« 4778 na upravnishvo »SLOVENCA«.

Inserirajte v „Slovenca“!

Dovoljujem si naznaniti mojim cenj. odjemalcem ter občinstvu, da sem se odločil povečati mojo delavnico in delokrog ter si v to svrhu pridobil sotrudnika-družabnika, gosp.

L. Čargonja.

Dolgoletna praksa g. Čargonje kot delovodje hrdke Zabkar in nadelovodja Strojnih tovarn in livarn mi je porok, da bodeva lahko zadovoljila svoje cenj. odjemalce tako glede cene, kakor tudi točne in hitre postrežbe.

Izdela bodeva vsakovrsne konstrukcije, ograje, štedilnike in vsa v to stroko spadajoča dela, kakor tudi avtogenično varjenje. — Se priporoča

R. Geyer. L. Čargonja.

Cesta na gorenjsko železnico št. 10.

Metalokemika d. d. za kemične in rudarske proizvode ZAGREB.

Kovine in kovinske zmesi:

Baker, med, rdeča zlitina, bron, cink, aluminij, novi v komadih ali stari; angleški cin v komadih ali šipkah; mehki svinec v komadih ali šipkah; varilni cin v poljubnih oblikah za vse panoge industrije in z zajamčeno vsebino; belo kovino v vseh zmesih z zajamčeno vsebino, iz rafiniranih surovih kovin, plavžarsko strokovno zlite; železni baker; železni cin; erkostavna zlitina za rotacijske in stereo-tipne stroje; Schlaglotti; Schnellotti; Antimon regulus; čisti nikel; specialne kovinske zmesi vseh vrst.

Kovinski in železni polizdelki:

Črna pločevina; betonsko železo; pocinkana pločevina;

Nakupovanje vseh vrst starih kovin in kovinskih ostankov.

bela pločevina; bakrena pločevina; medena pločevina; svinčena pločevina; svinčene cevi; kakor tudi droge, cevi in žico.

Bakreni izdelki:

kotli za žganje; kotli za pranje (Schalen); kotli za polento; peronospora-brizgalnice.

Metalurški kemični izdelki:

Modra galica; železni vitriol; svinčena gledica; svinčeni minium; cinkasto belilo.

Umetna gnojila:

Superfosfat; kalijeva sol; čilski soliter.

Gospodarska zveza je ustanovila

mlekarski oddelek

ki prevzema upravljanje združnih mlekarov pod najugodnejšimi pogoji, organizira in ustanavlja na lastne stroške kmetijske mlekarne v vseh krajih Slovenije; kupuje po najvišjih cenah vsako množino mleka, prenega in kuhanega masla, kislega in sladkega sira od kmetov in mlekarov v lastni mlečni prodajalnici v Ljubljani Dunajska cesta št. 29 in šolski drevored št. 4 (pod semeniščem).

Srečno, zdravo in veselo novo leto 1922

žele vsem svojim velečenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem sledeče trrdke:

IVAN ADAMIČ Prva kranjska vrvarna Ljubljana, Sv. Petra cesta 31	T. EGER modna trgovina Ljubljana, Sv. Petra cesta	JULIJ KLEMENC mesarija, Ljubljana, Solski drevored 2	ANDREJ MARČAN mesarija Ljubljana, Prešernova ulica 5	SREČKO POTNIK tovarna sodnih sokov in ekstraktov Ljubljana, Metelkova ulica 13	ALOJZIJ ŠINIGOJ trgovina z mešanim blagom Ljubljana, Florijanska ul. 17
JOZE ADAMIČ vrvarna Domžale - Kamnik	ERJAVEC & TURK trgovina z železnino in cemen- tom pri »Zlati lopatic, Ljubljana, Valvazorjev trg 7, nasproti Križank	GOSTILNA PRI KMETU Ljubljana Gospodsvetska cesta št. 8	I. MARCHIOTTI trgovina z usnjem Ljubljana, Sv. Petra cesta 30	A. PÖTSCHL glav. zaloga kanditov in slašče tvornice Josip Rajšter, Sočtanj Ljubljana, Gospodsvetska cesta 7	SCHNEIDER & VEROVSEK trgovina z železnino Ljubljana, Dunajska cesta
LUKA AHACIČ strojno mizarstvo Ljubljana, Hrenova ulica 8	F. FAJDIGA SIN zaloga pohištva Ljubljana, Sv. Petra cesta 17	TEODOR KORN klepar Ljubljana, Poljanska cesta 8	MEDIC, RAKOVČ & ZANKL trgovina barv, tirnečev in lakov Ljubljana, Resljeva cesta 1	ANTON PRESKER krojač in trgovec Ljubljana, Sv. Petra cesta 14	VIKTOR SOBER trgovina s špecerijskim in mešanim blagom Ljubljana, Vodnikov trg 2
IGNACIJ in HELENA BANKO Ljubljana, Sv. Martina cesta 3	I. FON špecerijska trgovina Ljubljana, Stari trg št. 8	FRAN KOS trgovina pletenin Ljubljana, Zidovska ulica	ANTON MENCINGER špecerijska trgovina Ljubljana, Sv. Petra cesta 42	M. PIL VINKO PROCHAZKA lekarna pri »Zlatem orlu« Ljubljana, Jurčičev trg	JOSIP in IVANKA SCHREY gostilna pri »Fajmoštruc Ljubljana, Sv. Petra nasip
G. BESEDNIK in DRUG Industrija protez B. B., tovarna kirurg instrumentov, ortoped- skih aparatov in bandaž Ljubljana, Prešernova ulica 5	ALOJZIJ FUCHS trgovina z urami, zlatnino in srebrnino Ljubljana, Selenburgova ul. 6	I. KOSTEVČ manufakturna trgovina, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4	STEFAN MENCINGER špecerijska in delikatesna trgovina, Ljubljana, Sv. Martina cesta 10	R. RANZINGER spedijsko podjetje Ljubljana, Cesta na južno žel.	PETER ŠTERK modna trgovina Ljubljana, Stari trg št. 18
VELIČAN BESTER »Atelije« Helios Ljubljana, Aleksandrova cesta	IVAN GAJSEK trgovina s papirjem Ljubljana, Sv. Petra cesta	IVAN in ANA KOSEKINA mesarija, Ljubljana, Kolodvorska ulica	T. MENCINGER špecerijska in delikatesna trgovina Ljubljana, Resljeva cesta	JOSIP REBEK stavbeni in umetni ključav- ničar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 9	O. ŠTIRM podružnica špecerijska trgovina Ljubljana, Marijin trg
TVRDKA BLAS trgovina s čevlji Ljubljana, Stari trg št. 1	IVAN GORENC hotel »Soča« Ljubljana, Sv. Petra cesta 3	J. C. KOTAR drogerija, parfumerija, fotomanufaktura Ljubljana, Wolfova ulica 3	ANTON MERHAR pletarska delavnica Ljubljana, Sv. Petra cesta 22	JOS. REICH tovarna za barvanje Ljubljana, Poljanski nasip	JAKOB TERČEK pekarija Ljubljana, Breg
TOMAŽ BIZILJ gostilna pri »Kolovratarju« Ljubljana, Pred škofijo	IVANA GORŠE restavracija »Novi svet« Ljubljana, Gospodsvetska cesta	ODON KOUTNY orodje in tehn. potrebščine, Ljubljana, Kolodvorska ul. 28	FRANC MIKLIČ hotel in restavracija »Južni kolodvor« Ljubljana, Kolodvorska ulica	M. ROGELJ manufakturna trgovina Ljubljana, Sv. Petra cesta 38	MATIJA TREBAR trgovina s čevlji Ljubljana, Sv. Petra cesta 6
P. BIZJAK stavbeno in pohištveno mizar- stvo, Spodnja Siška št. 136	FRANJO GRABJEC fotograf Ljubljana, Miklošičeva cesta	JOSIP KOZAK mesarija, Ljubljana, Solski drevored	IVAN MOHORIČ krojaški mojster Ljubljana, Sv. Petra cesta 6	MAKSO in MARICA SARTORY gostilna pri »Jesihuc Ljubljana, Florijanska ulica	M. TIČAR trgovina papirja in razglednic Ljubljana, Sv. Petra cesta 26 in Selenburgova ulica 1
IVAN BRICELJ stavbenik Ljubljana, Slomškova ulica	GRAND HOTEL »UNION restavracija, kavarna in vinska klet, Ljubljana	IVAN KREGAR pasar Ljubljana, Zrinjskega cesta 3	T. NOVOTNY izdelovanje vsakovrstnega peciva, medic in keksov Ljubljana, Opekarska cesta 26	FRANC in MARGARETA SCAGNETTI gostilna Ljubljana, Metelkova ulica 19	ALOJZIJ TRINK mizarstvo Ljubljana, Linhartova ulica 8
ANTON BOKAL pokladalec parketov Ljubljana, Slomškova ulica	GRICAR & MEJAČ konfekcijska trgovina Ljubljana, Prešernova ulica	IVAN KRIŽNAR krovec Ljubljana, Hrenova ulica 9	ALEKSANDER OBLAT trgovina čevljev Ljubljana, Sv. Petra cesta 28	B. SEVER trgovina z mešanim blagom Ljubljana, Sv. Jakoba trg	ANTON in TEREZIJA TONEJC kavarna »Evropac Ljubljana, Dunajska cesta
IVAN BUZZOLINI delikatesna trgovina Ljubljana, Lingarjeva ulica	LEOPOLD GROSEL in DRUG splošno ključavničarstvo Zg. Siška, Gospodsvetska cesta	IVAN KUNOVAR zaloga klobukov, srajc, kravat i. d. modnega blaga, telovadne potrebščine, Ljubljana, Stari trg št. 10	IVAN OGRIN stavbeno podjetje, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 8	BRATA SEVAR zaloga pohištva Ljubljana, Gospodsvetska cesta	UBALD pl. TRNKOCZY lekarnar Ljubljana, Mestni trg
FANI in KAROL ČENCIO gostilna Ljubljana, Sv. Petra nasip 71	TINCA GROSEL trgovina z delikatesami in zajtrkovalnica Ljubljana, Poljanska cesta 7	ANTON KUNSTEK trgovina z usnjem Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4	IVAN OGRIN vinska veletrgovina Laverca pri Ljubljani	J. SLANOVIC stavbeni in umetni ključav- ničar, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6	F. & A. UHER špedijsko podjetje in zaloga premoga, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 4
LUDOVIK ČERNE juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 3	FRANC HITTI trgovina s poljedelskimi stroji Ljubljana, Martinova cesta	IVANA LAUTER gostilna »Cinkolec« Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4	DRUŽBA »TEKSTIL« PEČENKO - PRIMC Ljubljana, Turjaški trg	SLAPAR OROSLAV krojaški mojster Ljubljana, Ravnikarjeva ul. 13	UNIÓNSKA KLET Julija Albert Ljubljana
MARIJA ČERNE gostilna Ljubljana, Sv. Petra cesta 85	FRANC IGLIČ krojaška delavnica Ljubljana, Kolodvorska ulica	LESKOVIC & MEDEN špecerijska trgovina Ljubljana, Jurčičev trg	IVAN PENGOV podobar in kipar Ljubljana, Kolodvorska ul. 20	HOTEL »SLON« restavracija, kavarna, kopelj Ljubljana, Dunajska cesta	JOSIP VIDMAR dežnikar Ljubljana, Pred škofijo 19
ANGELA ČESNOVAR trgovina Ljubljana, Kolodvorska ulica	MARIJA IZLAKAR kavarna »Merkure Ljubljana, Zidovska steza	LEKARNA »LEVSTEK« Ljubljana Resljeva cesta št. 1	GABRIJEL PICCOLI lekarnar, papežev dvorni založnik, Ljubljana, Dunajska cesta	ANTON STACUL trgovina delikates Ljubljana, Selenburgova ulica	VOJNOVIČ & COMP. elektrotehnični zavod Ljubljana, Dunajska cesta
JOSIP ČUFER kavarna »Egla« Ljubljana, Turjaški trg	JOSIP JUG pleskar in ličar za stavbo in pohištva Ljubljana, Rimska cesta 16	IVAN LOGAR sedlarska in jermenarska de- lavnica, Ljubljana, Gospodsvetska cesta 13, Kolizej	PETER PIRC pekarija Ljubljana, Sv. Petra cesta 9	JULIJANA STOR črevljarna Ljubljana, Prešernova ul. 5	I. WANEC krznar in trgovina s kožuhovino Ljubljana, Sv. Petra cesta 21
LUDOVIK DEKLEVA veletrgovina z vinom in iganjem, Spodnja Siška Celovška cesta št. 76	K. JURMAN specialist optik Ljubljana, Selenburgova ulica	GOSTILNA PRI »LOZARJU« Ljubljana, Rožna ulica 15	JOSIP PODKOV mesar Ljubljana, Sv. Petra cesta 9	FANI in IVAN STRITAR kavarna »Stritar« Ljubljana, Radekega cesta 1	FRANJO ZAJEC brivec Ljubljana, Dunajska cesta 12
DRAGOTIN DINTER brivski mojster Ljubljana, Hrvatski trg št. 1	FRAN in FRANJA KAVČIČ gostilna, Ljubljana, Privoz (Prule) št. 4	J. MAČEK konfekcijska trgovina, Ljub- ljana, Aleksandrova cesta 3	Kavarna Leon LEON in FANI POGACNIK Ljubljana, Stari trg	Splošno krojaštvo JOŠKO SUSNIK Ljubljana	FR. P. ZAJEC optik in urar, trgovina z zlatnino in srebrnino Ljubljana, Stari trg št. 9
OSVALD DOBEIC veletrgovina Ljubljana, Sv. Jakoba trg 4	STANKO KELSIN brivski salon Ljubljana, Kopitarjeva ulica 1	STANKO MAHOVIČ brivski salon Ljubljana, Prisojna ulica 1	STANISLAV PONIKVAR bandažist Ljubljana, Sv. Petra cesta 32	IVAN SIMENC umetno vrtnarstvo Ljubljana Gradišče 12, Florijanska ul. 3	JAKOB ZALAZNIK kavarna, pekarija in slastičarna Ljubljana, Stari trg št. 31

KAROL BLATNIKčevljarški mojster
Ljubljana, Vrhovčeva ulica 3**IVAN BOGATAJ**konces. elektrotehnična de-
lavnica
Ljubljana, Sv. Petra cesta 50**JOSIP in ROZA COTIČ**gostilna
Ljubljana, Martinova cesta 13**FRAN in FRANJA
KAVČIČ**gostilna
Ljubljana, Privoz št. 4**IVAN KOŠAK**slikar
Ljubljana, Bleiweisova cesta 15**ANTON KUŠLAN**trgovina z mešanim blagom
Ljubljana, Karlovska cesta 34**PRODAJALNA K. T. D.**(prej H. Ničman)
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2.Trafika Blaž
Ljubljana
Dunajska cesta 12Hotel Tratnik
Ljubljana
Sv. Petra cestaK. Pečenko
trgovca z usnjem, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta 13Leopold Tratnik
Ljubljana
Sv. Petra cestaFranc Kunc, fotografski
ateljé. I. domači zavod za
povečanje slik, Ljubljana,
Wolfova ulica 6Franc Markič
pekarija, Ljubljana
Cerkvena ulica 19Josip Maček
gostilničar, Ljubljana
Krojaška ulica 8Pristou & Bricelj
specijalni artistski atelje
za črkoslikarstvo
Ljubljana, »Hotel Malič«Anton in Josipina Krapš
kavarna, Ljubljana
Škofja ulica 12Foto-ateljé I. Pogačnik
Ljubljana
Aleksandrova cesta 3Restavracija »pri Rožic
Amalija Schmidt
LjubljanaFranc in Ana Zagorec
gostilna »pri Vitez«
Ljubljana, Breg 18**UREDNIŠTVO »ADRESARJA«
ZA SLOVENIJO**
LJUBLJANA, SODNA ULICA ŠT. 5**V. Sterniša**zaloga čevljev
Ljubljana, Jurčičev trg 3F. & E. Remžgar
slikarstvo in pleskarstvo
Ljubljana, Kolodvorska
ulica 18, Copova ul. 10I. Korenčan
trgovina z galanterijskim
blagom in pleteninami
Ljubljana, Mestni trg 20Rudolf Mlakar
trgovca
Spodnja ŠiškaJosipina Eržen
slačičarna, Ljubljana
Kongresni trgHumar & Stritih
slačičarna
Ljubljana, Pred škofijoBogoslav Kalas
slačičarna, Ljubljana
Židovska ulicaAlfred Stadler, trgovina
z galant. in meš. blagom
na drobno in na debelo,
Ljubljana, Sv. Petra c. 23**FRAN DERENDA**velikogovina s konfekcijo in manufaktur. blagom
Ljubljana, Emonska cesta št. 8Martin Mahkota
krojaštvo, Spodnja
Šiška, Celovška cestaFranc Lavtičar
mesar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 83F. Čuden
trgovina ur in zlatnine
Ljubljana, Marijin trg 1Mizarska tovarna
Josip Senica
Ljubljana
Za Bežigradom 6Anton Ravbekar
trgovina špecerij. blaga
Ljubljana, Pred škofijo 10Minka Inkret
gostilničarka, Ljubljana
Karunova ulica 10Ivan Ravnihar, urar,
trgovca z zlatnino in
srebrnino, Ljubljana
Sv. Petra cesta 44Ivan Bricelj
plesarski mojster
Ljubljana — Štepanja vasMarija Volk-Košmerl
I. jugoslov. tvornica drož
LjubljanaFranc Pirš
kolarski mojster, Ljub-
ljana, Trnovska ulica 25Matej in Franc Miklavčič
gostilna pri »Mostičku«
Ljubljana
Pot v Rožno dolino 14FRANC PAJK,
knjigovez, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje 25.**ANONČNI ZAVOD
DRAGO BESELJAK IN DRUG**
LJUBLJANA, SODNA ULICA 5**LOVRO PICMAN**kleparski mojster in vodo-
vodni inštalater
Ljubljana, Kolodvorska ul. 39**J. POGAČNIK**trgovina z lesom
Ljubljana, Dalmatinova ulica 1**DAVORIN ROVŠEK**fotograf
Ljubljana, Kolodvorska ul. 34**IVAN ZAMLJEN**čevljar
Ljubljana, Gradišče št. 4**ZALTA in ŽILIČ**trgovina železnine, Ljubljana,
Gospodetska cesta št. 10**IGN. ŽARGI**manufakturna trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta 2**Srečno novo leto**

želita

ANTON in FANI SCHIAYA
gostilna pri »Starem Tišlerju«
v Kolodvorski ulici.**Srečno novo leto 1922**želi svojim odjemalcem in prijateljem
Franc Cerar
tovarna slamnikov in klobukov v Stobu,
pošta Domžale.**Srečno novo leto**

želi vsem svojim cenjenim naročnikom

Albina Bogataj-Sitar
izdelovalnica perila
Ljubljana, Židovska ulica 1/II.**Srečno in veselo novo leto 1922**želi vsem svojim cenj.
odjemalcem, posebno še
p. n. mlinarjem, trvdka**AVGUST CADEŽ, Ljubljana.**
Kolodvorska ulica št. 35.**Srečno novo leto**želi vsem svojim cenje-
nim odjemalcem trvdka**JULIO MEINL, D. D.**
Ljubljana,
Aleksandrova cesta št. 1.**Srečno novo leto 1922**želi vsem svojim
cenjenim gostom**KAVARNA CENTRAL**
Ljubljana, Sv. Petra nasip.**Franc Raunikar**mestni tesarski mojster
Ljubljana, Linhartova ulica
vošči**veselo in srečno novo leto****Veselo novo leto 1922**

želi

Kolinska tovarna
kavnih primesi
Ljubljana.

Vsem cenj. odjemalcem

srečno novo leto!**PETER BIZJAK**
stavbeno mizarstvo
Sp. Šiška.**Srečno in veselo novo leto 1922**

želi

VJKTOR BAJT, cvetličarna,
Ljubljana, Selenburgova ulica.**Srečno novo leto!****PRVA MARIBORSKA TOVARNA MILA
MARIBOR****VESELO IN SREČNO NOVO LETO**1922 AVTOTVRDKA 1922
J. GOREC
GOSPOSVETSKA C. 14, LJUBLJANA.**Veselo novo leto 1922**

želita

Josip in Tinca Olup
Ljubljana Pod Trančo.**Veselo in srečno
novo leto 1922**

želi trvdka

Ferenc & Fuchsstavbeno in galan-
terijsko kleparstvo,
Ljubljana, Na Mirju 2.**F. Dolenc, Kranj**in podružnice, Bled, Kranj
Goriče, Voklo**veselo novo leto**
vsem cenjenim odjemalcem.**Srečno in veselo novo leto**

želi svojim cenjenim odjemalcem

Kati Beguš
trgovina z mešanim blagom
Ljubljana, Radečkova cesta 2.**Srečno novo leto 1922**želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
trvdka F. R. Kham
delik. in specer. trgovina
Miklošičeva cesta 8 v Ljubljani.**Kavarna Europa in Kolodvorska**

restavracija Zidanmost

ANTON in TEREZIJA TONEJC

vsem cenj. gostom in prijateljem

srečno novo leto!

Vsem cenjenim odjemalcem želi

srečno in veselo novo leto

trvdka Janko Popovič

Ljubljana, Gesta v Mestni log št. 15.

KATI OVSEC-DRŽAJtrgovina z vinom, žganjem
in dr. specerijskim blagom

Ljubljana, Florijanska ulica 25

želi vsem cenj. odjemalcem

srečno in veselo novo leto**Centralna Vnovčevalnica**

za živino in zaklano živino

d. z o. z. v Ljubljani

želi vsem cenjenim odjemalcem

srečno in veselo novo leto!**M. Ph. Anton Ustar**lekarnar pri Sv. Petru želi vsem cenj.
odjemalcem, prijateljem in znancem
veselo novo leto**Veselo in srečno novo leto**

želi

**Delniška družba
pivovarne Union**
Ljubljana, Spod. Šiška**FR. P. STARÉ**SLIKARSTVO, LJUBLJANA
FLORIJANSKA ULICA ŠTEV. 16
VSEM CENJENIM NAROČNIKOM
SREČNO NOVO LETO!Glavno zastopstvo
za SlovenijoLJUBLJANA CELJE
MARIBOR**R. BUNC IN DRUG****USPEŠNO NOVO LETO 1922**

ŽELI VSEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM TVRDKA

BUNC IN DRUG

CELJE — LJUBLJANA — MARIBOR.

Veselo in srečno novo leto 1922

želi vsem cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem

Schwab & Bizjak, konfekcijska trgovina

Ljubljana, Dvorni trg št. 3.

Srečno in veselo novo letoželi vsem svojim cenjenim naročnikom
ter se zahvaljuje za njih zaupanje in
naklonjenost. — Naročila za vsa stav-
bena dela sprejema na Sv. Petra ce-
sti 23 in v Linhartovi ulici št. 9. —

Stavbeno podjetje □ ANDR. ČERNE, □ Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto 1922

želi modna trgovina

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,

LJUBLJANA, Mestni trg 19

Srečno in veselo novo leto 1922

želi vsem svojim cenj. gostom, prijateljem in znancem

Aleš Zalaznik

restavracija pri „SEONU“ v Ljubljani.

Srečno in veselo novo leto

želim vsem cenj. gostom in obiskovalcem

Hotela in restavracije LLOYD

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 7.

Pri tej priliki opozarjam slavno občinstvo, da bom vodila obrt
po svojem umrem soprogu dalje in posvetila še večjo pozornost
na postrežbo, kuhinjo in dobro pristno pijačo, po zmernih cenah.
Priporoča seMarija Tausen
lastnica hotela in restavracije.

Veselo in srečno novo leto!

Srečno novo leto

želi
Franja Flegar
gostilničarka
Ljubljana, Zaloška cesta.

Četrtna dva
podljetje
Štebi & Trječ
Ljubljana, Mesarska cesta
se priporoča za nadaljnje zaupanje in želi
vsem cenjenim odjemalcem ter prijateljem
srečno novo leto.

Prav veselo, srečno in zdravo novo leto 1922

želi vsem svojim cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem trgovina s
mešanim blagom, dež. pridelki, žganjem itd. na debelo in drobno
RADO POLAK, Ormož ob Dravi.

FR. ORAŽEM & B. JANČAR

STAVBENA IN POHIŠTVENA PLESKARJA IN
LIČARJA, LJUBLJANA, BREG ŠT. 6, ŽELITA

veselo in srečno novo leto 1922.

Srečno novo leto 1922

vsem cenjenim odjemalcem
prijateljem in znancem
želi tvrdka

MIHAEL OMAHEN, Višnjagora.

Srečno in veselo novo leto!

Hotel „MERAN“ - Ivan Friedl

MARIBOR, Aleksandrova cesta.

Srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem ter vsem prijateljem in znancem
Franc Dolinar, pekarija, Pred Škofijo II.

Veselo in srečno novo leto 1922

želi vsem cenjenim
odjemalcem
Jerezija Bizjak, pekarija,
Poljanska cesta.

Veselo in srečno novo leto 1922

želi **M. DOLNIČAR**

restavracija na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Srečno in veselo novo leto

želi **LEOP. ŠEGA, jermenar**

Ljubljana, Poljanska cesta 18.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim gostom

Jernej in Tonka Cerne, Ljubljana,
hotel „Štrukelj“, Kolodvorska ulica.

Veselo in srečno novo leto 1922

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Jakob Kavčič, nasl. Jean Schrey-a,
parna pekarna, Ljubljana, Oradlišče 5.

Veselo in srečno novo leto 1922

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem tvrdka

FRANC DERENDA, Ljubljana, Emonska cesta 8.

VESELO IN SREČNO NOVO LETO

želi vsem cenjenim odjemalcem tvrdka

LOŽAR & BIZJAK,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta.

Spedicija in carinsko posredništvo

LUD. ŠEVAR vd. Rakek

želi vsem svojim cenjenim klientom
srečno in veselo novo leto 1922!

1922

Srečno in veselo NOVO LETO

želi tvrdka
Krovat & Komp., Ljubljana

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenj. odjemalcem
Ivan Pakiž

zaloga ur, zlatnine in srebrnine
Ljubljana, Stari trg štev. 20.

Veselo, srečno novo leto 1922

želi vsem svojim odjemalcem

Matko Pungartar

trgovina - Višnja gora

Srečno novo leto

vsem cenj. odjemalcem Triglav,
Danilij in Triglav-keksa želi

K. Udic

Prva gorenjska izdelovalnica
finega čajnega peciva (kexsa)

Jesenice-Fužine, Gorenj.

Franc Podlipnik

posestnik, civilni in uniformni krojač
Spod. Šiška, Jernejeva ul. 39a
voščim **veselo novo leto**

vsem svojim p. n. odjemalcem in se
priporočam za številni nadaljni obisk,
posebno za napravo usnjatih jopičev
v različnem kroju in usnju primerno.

Srečno
novo
leto
1922!

„Jadran“

izvozna in uvozna
družba z o. z.

v Ljubljani
Dunajska cesta 9

Telefon interurban 113.

Srečno in veselo novo leto 1922!

M. ROSNER & Co. nasl.:

Viktor MEDEN

LJUBLJANA, Celovška cesta

Srečno novo leto!

VEKOSLAV DOLNICA
HOTEL TIVOLI

Svečarna I. Kopač & Co.

LJUBLJANA

želi vsem cenjenim
odjemalcem in pre-
častitim cerkvenim
osk. ništvom prav

srečno novo leto!

Menjalnica Slovenske Eskomptne Banke

Ljubljana, Kolodvorska ulica
nasproti glavnega kolodvora

1922

1922

Veselo novo leto

želi vsem velecenjenim gostom, prijateljem
in znancem

Josipina in Peter Košak

restauracija „Zvezda“, preje Ferlinc,

Ljubljana, Kerkov trg.

Veselo in srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem tvrdka

THE REX Co, Ljubljana,

Gradišče štev. 10,

trgovina s pisalnimi, računskimi, razmno-
ževalnimi in dr. pisarniskimi potrebščinami

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim članom in odjemalcem

Gospodarska zveza

— r. z. z o. z. v Ljubljani. —

Veselo in srečno novo leto 1922

želi

A. ROJINA & KOMP.

stavbeno in umetno mizarstvo, tovarna
LJUBLJANA

Slomškova ulica 16 in Kolodvorska ulica 8.

Hotel „Abazia“, Trst

nasproti pogorišča „Narodna doma“

želi svojim cenj. gostom srečno in veselo novo leto
ter se v nadaljno naklonjenost najtopleje priporoča
Josip Valentin.

MNOGO USPEŠOV

V NOvem LETU ŽELI SVOJIM TRGOVSKIM ZNANCem

ALOMA COMPANY

ANONČNA IN REKLAMNA PRUŽBA Z O. Z.

V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 3.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem tvrdka

I. Sandrin,

trgovina z usnjem na debelo.

Ljubljana, Mestni trg št. 6.

Franc Ravnikar, mestni tesarski
mojster, Ljubljana, Linhartova ul. želi
vsem svojim velecenj. naročnikom, pri-
jateljem in znancem
obilo sreče v novem letu

Dobro vpeljana trgovina

z vsem inventarjem, obstoječa iz velikega trgovskega lokala, pisarne, treh velikih skladišč in stanovanje (celo prvo nadstropje), se odda takoj v zakup. Ponudbe na FR. SIRC, Kranj. 4791

2 harmonija ima naprodaj

F. JENKO, TOPOLJE, p. MENGES.

Dobro ohranjen KLA VIR

ceno proda

METOD JENKO, HRASTNIK.

LED, čist v ploščah,

več vagonov, prodam franko vagon Jesenice. J. MARKŠ, JESENICE 54, Gorenjsko.

Pozor, kolesarji!

Pošljite rabljena dvokolesa v popolno pre-novo, emajliranje z ognjem in ponikljanje. Na željo se kolesa tudi shranijo čez zimo. F. Batjel. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 4434

Drva za kurjavo in kostanjev les

postavno na postajo za takojšnjo ali poznejšo dobavo, kupi vsako množino

Tovarna strojil, Hrvatsko.

Naslov:

TOVARNA STROJIL, LJUBLJANA pošto ležeče.

Srečno novo leto 1922!

želi ključavničarstvo

AVGUST MARTINČIČ,

Ljubljana :: Rimska cesta št. 14

vsem cenj. naročnikom, znancem in prijateljem z naznanilom, da prične z novim letom z izdelovanjem jeklenih valčnih zastorov (role) in se za naročbe toplo priporoča. 4689

Prodaja se KOČIJA,

napoln

krita, malo rabljena, za enega ali dva konja, po ugodni ceni. Naslov pove upravništvu »Slovenec« pod števil. 4783.

Lepota

kože obraza, vratu, rok, kakor trdi lepa rast las se zamore doseči samo s razumnim negovanjem. Tisoč priznanj, je dospelo o od vseh dežel sveta za lekarnarja Feller.

»Elsae« hitro mlečno milo, najbolje blago, najfinejše »milo lepote«. 4 kosi z zamotom in poštnino 98 K.

»Elsae« pomada za obraz odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zaje-dance, gube i. t. d. 2 porcelan. lončka z zamotom in poštnino 52 K.

»Elsae« Tanoch'na pomada za rast las krepi kožo glave, prepreči izpadanje, omiljenje in cepitev las, zapreči prhlje in prerano osivelost i. t. d. 2 porcelan. lončka z zamotom in poštnino 52 K. **PRODAJALCI** ako naroče na manj 12 kosov od enega predmeta dobijo popust v naravi.

Razno: Lalično mleko 15 K; masilo za brke 8 K; najnovejši Hega-puder dr. Klugera v vel. origin. skatljah 30 K; najfinejši Hega sobni prašek v patent. skatljah 30 K; puder za gospe v vrečicah 5 K; sobni prašek v skatljah 7 K; v vrečicah 5 K; Sachet dišava za perilo 8 K; Schampoon za lase 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; najfinejši parfem po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina računata posebej.

Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica donja. Eisatrg 134, Hrvatsko.

BETON-ŽELEZOBETON- VODNE ZGRADBE- ELEKTARNE- STAVERO PODJETJE

Jnž. Lavrenčič & Co

LJUBLJANA RIMSKA CESTA N. 2

IZRABA VODNIH SIL

ŽAGE-MLINI-JEZOVI-HIŠE-VILE-INDUSTRIJ-STAVERE-MOSTOVI

PRORAČUNI-NACRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

VREJEVALCE PISEM

(Briefordner) priporoča za novo leto po najnižji ceni priznane dobre kakovosti

tvrdka The Rex Co, Ljubljana

Gradišče 10. — Telefon 268.

I. C. MAYER *

LJUBLJANA

Ustanovlj. 1834

Manufaktura

EN GROS

EN DETAIL

TUNGSRAM

ZAGREB

GAJEVA UL. 32

TELEFON 25-59

TUNGSRAM

NESLOMLJIVO

JUGOSLOVANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.**Vabilo na podpisovanje delnic.**

Minister za trgovino in industrijo je z odlokom z dne 4. maja 1921, št. 2337, dovolil podpisanim ustanovitev delniške družbe z imenom:

Jugoslovanska kreditna banka v Ljubljani.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je z razpisom z dne 25. oktobra 1921, št. 7204/21, potrdilo predložena pravila. Po §§ 3. in 4. potrjenih pravil znaša delniška glavnica 4.000.000.— K in je razdeljena na 10.000 v gotovini polno vplačanih delnic po 400.— K. Delnice se glase na prinosca. Delniška glavnica se sme s sklepom občnega zbora zvišati do 15.000.000.— K z izdajo nadaljnjih delnic. Osnovno glavnico 4.000.000.— K oddamo v javno subskripcijo i. s.

10.000 delnic po 400.— K nominale.

Ceno za podpisane delnice je pri subskripciji takoj v gotovini vplačati.

Delnice se stavlja na subskripcijo po sledečih pogojih:

1. Člani Jugoslovanskega kreditnega zavoda r. z. z. o. z. v Ljubljani imajo predpravo, da vzamejo za vsak svoj delež pri zavodu po eno delnico Jugoslovanske kreditne banke po kurzu 400.— K za komad in 40.— K za stroške izdaje.
2. Preostale delnice se nudijo nečlanom v subskripcijo po kurzu 500.— K za komad, prištevisi po 40.— K za stroške izdaje za vsako delnico. Kolikor znaša izkupilo za izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade po § 3. pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu banke.

Podpisovanje delnic se vrši v času od 20. decembra 1921 do 20. januarja 1922.

Prijave sprejemajo:

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD v Ljubljani, Marijin trg št. 8, in njegovi podružnici v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA v Ljubljani in njene podružnice v Novem mestu, Rakeku in Slov. Gradcu.

SLOVENSKA BANKA v Ljubljani in njeni podružnici v Dolnji Lendavi in v Novem Sadu.

JADRANSKA BANKA v Beogradu in njene podružnice v Ljubljani, Celju, Mariboru, Kranju, Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Cavtatu, Dubrovniku, Brezegovem, Jelši, Korčuli, Kotoru, Metkoviću, Šibeniku, dalje na Dunaju, v Trstu, Opatiji in Zadru.

Vsak podpisovalec dobi od vplačilnega mesta potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.

Subskribentom se bo o dodelitvi delnic poročalo. Kdor sploh ne bi dobil delnic, ali manjše število nego jih je podpisal, prejme povrnjeno celo, odnosno delno vsoto svojega vplačila.

Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o številu vplačanih in dodeljenih delnic. — Delnice se izroče pozneje proti izročitvi začnih potrdil o dodeljenih delnicah. Po § 11. pravil daje na občem zboru vsakih 10 delnic po en glas.

Jugoslovanska kreditna banka ima namen pospeševati razvoj in povzdigo pridobitnosti, produkcije in kupčije obrtnega, trgovskega, uradniškega in kmetijskega stanu. Družba ima pravico vršiti vse vrste bančnih opravil in kupčij. Želeži je, da se obrtniki, trgovci, uradniki in kmetje oklenejo novega zavoda ter se v obilnem številu odzovejo vabilu na podpisovanje delnic.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1921.

Jugoslovanski kreditni zavod, r. z. z. o. z. v Ljubljani;
Anton Pesek, hišni posestnik in lastnik tiskarne v Ljubljani;
Branko Hlavaty, hišni posestnik in veletrgovec v Zagrebu;
Dominik Čebin, upravnik in posestnik v Ljubljani;
Dr. Ferdo Černe, odvetnik v Murski Soboti;
Ivan Dobraj, hotelir in trgovec v Murski Soboti;
Josip Benko, hotelir in veletržec v Murski Soboti;
Franc Čeh, trgovec v Murski Soboti;

Ljudovik Brumen, hišni posestnik in trgovec v Murski Soboti;
Janko Korže, ravnatelj v Murski Soboti;
Dr. Janko Leskovec, odvetnik v Dolnji Lendavi;
Josip Toplak, hišni posestnik in veletrgovec v Dolnji Lendavi;
Adam Bohar, posestnik in mesar v Dolnji Lendavi;
Ivan Kokot, trgovec v Dolnji Lendavi;
Franc Kac, trgovec v Dolnji Lendavi;
Franc Bedić, trgovec v Dolnji Lendavi.